

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра світової економіки

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Оцінювання інвестиційних ризиків підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу

(на матеріалах ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ»)

Студентки 2 курсу, 9м групи,
факультету міжнародної торгівлі
і права
спеціальності 292 «Міжнародні
економічні відносини»
спеціалізації «Міжнародний
бізнес»

Погребняк
Дарини Вячеславівни

Науковий керівник
канд. екон. наук, доцент

Генералов
Олександр Валентинович

Керівник освітньо-
професійної програми
доктор наук, професор

Онищенко
Володимир Пилипович

Київ 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНИХ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМСТВА-СУБ'ЄКТА МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ	5
1.1. Аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ»	5
1.2. Дослідження міжнародної комерційної діяльності як фактору виникнення міжнародних інвестиційних ризиків підприємства	11
Висновки до розділу 1	16
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СЕРЕДОВИЩА МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ»	17
2.1. Оцінка сприятливості середовища міжнародного бізнесу для управління інвестиційними ризиками ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ»	17
2.2. Вибір країн-партнерів ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у контексті мінімізації інвестиційних ризиків	22
Висновки до розділу 2	28
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ НІВЕЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РИЗИКІВ ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ»	29
3.1. Розробка заходів щодо ідентифікації та мінімізації інвестиційних ризиків ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ»	29
3.2. Прогнозні показники діяльності ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» за умови впровадження наданих пропозицій	37
Висновки до розділу 3	44
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	49
ДОДАТКИ	53

ВСТУП

На нинішньому етапі розвитку національної економіки важливу роль у розвитку вітчизняного бізнесу відіграє процес залучення зарубіжних інвестицій. Втім, попри здебільшого позитивний вплив інвестиційних зв'язків українських компаній із зарубіжними партнерами на вітчизняну економіку, інвестиційна діяльність пов'язана зі значною кількістю ризиків, ідентифікація та мінімізація яких є передумовою забезпечення стабільного фінансового стану та зростання фінансових результатів суб'єктів господарської діяльності. З огляду на це, обрана тема дослідження є актуальною.

Проблеми управління ризиками у своїх роботах досліджували такі вчені як Антипенко І. В., Башинська І. О., Березіна С.Б., Бець М. Т., Бондарєва Т.І., Воронець Д. О., Герасимчук Н.А., Дідович І.І., Занора В.В., Карпенко Є. А. Теоретичні засади та практичні аспекти інвестиційної діяльності підприємств розглядали у наукових працях Драган І. В., Єфремова Н. Ф., Коваленко О. В., Присвітла О. В., Карпук А. І., Нестор'як Ю. Ю., Олексієвець О. М., Коренюк П.І. Водночас особливості управління інвестиційними ризиками недостатньо досліджені у науковій літературі, що вказує на доцільність подальшого опрацювання обраної теми.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є розробка комплексу заходів з удосконалення процесу оцінювання інвестиційних ризиків підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу. Для досягнення цієї мети у роботі було виконано такі завдання:

- аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ»;
- дослідження міжнародної комерційної діяльності як фактору виникнення міжнародних інвестиційних ризиків підприємства;
- оцінка сприятливості середовища міжнародного бізнесу для управління інвестиційними ризиками ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ»;
- вибір країн-партнерів ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у контексті мінімізації інвестиційних ризиків;

- розробка заходів щодо ідентифікації та мінімізації інвестиційних ризиків ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ»;
- розрахунок прогностичних показників діяльності ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» за умови впровадження наданих пропозицій.

Об'єктом випускної кваліфікаційної роботи є процес оцінювання інвестиційних ризиків підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу.

Предметом випускної кваліфікаційної роботи є теоретичні засади та практичні аспекти оцінювання інвестиційних ризиків підприємства-суб'єкта міжнародного бізнесу.

Інформаційною базою роботи стали наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, матеріали, отримані на підприємстві, рейтинги міжнародних інституцій, статистична інформація міжнародних організацій, Державної служби статистики України, Національного банку України.

Під час написання роботи використовувалися загальнонаукові методи (аналіз, синтез, логічний та історичний методи), інструменти фінансового аналізу та методи прогнозування економічних явищ та процесів.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

Інформація щодо апробації результатів дослідження: Погребняк. Д. В. Крайні ризики: сутність та техніки аналізу / Д.В. Погребняк // Міжнародний бізнес: зб. наук. ст. студ. заочної форми навчання. відп. ред. Т. М. Мельник. – К. : Київ. нац. торг.-екон. Ун-т, 2019. – С. 73-78.

РОЗДІЛ 1. ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНИХ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМСТВА-СУБ'ЄКТА МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

1.1. Аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ»

ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» – лісопильне та стругальне виробництво, розміщене у Київській області. Клієнтами ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» є як підприємства, розміщені в Україні, так і зарубіжні компанії, при чому частка доходів, отриманих на зовнішніх ринках, є досить високою.

За останні 5 років відбулося збільшення доходів підприємства з 773,99 тис. грн. до 49990,76 тис. грн., при чому зростання мало постійний характер, хоча у 2017 р. спостерігалось його уповільнення. Також за останні роки істотно зменшився рівень собівартості: у той час як у 2014 р. він складав 92,6% (717,01 тис. грн.), у 2018 р. собівартість складала лише 55,5% чистого доходу підприємства (27731,31 тис. грн.). Як наслідок, за останні 5 років валовий прибуток ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» зріс з 56,98 тис. грн. до 22259,44 тис. грн., що є результатом вдосконалення процесу ціноутворення на підприємстві (табл. 1.1, додаток А).

Зростання адміністративних витрат, порівняно з динамікою чистого доходу, було менш помітним, хоча загалом відбулося їх збільшення у 4,47 рази (з 918,40 тис. грн. до 4108,22 тис. грн.), близьким за динамікою було також збільшення інших операційних витрат (з 819,28 тис. грн. до 2778,44 тис. грн.). Найбільш динамічним з-поміж усіх категорій операційних витрат було збільшення витрат на збут (з 57,43 тис. грн. до 3864,95 тис. грн.). Водночас необхідно відзначити, що за останні 5 років ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» не мало операційних доходів, з огляду на це фінансовий результат від операційної діяльності був меншим за валовий прибуток на суму операційних витрат. Таким чином, у 2014-2015 рр. фінансовий результат від операційної діяльності (та до оподаткування) був від'ємним, тоді як у 2016 – 2018 рр. спостерігалось збільшення прибутку з 2640,14 тис. грн. до 11507,83 тис. грн.

Таблиця 1.1

**Динаміки зміни доходів та витрат ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ»
у 2014 – 2018 рр., тис. грн.**

Показник	2014	2015	2016	2017	2018	Відносне відхилення				
						2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017	2018/ 2014
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	773,99	5747,13	31261,65	33201,35	49990,76	7,43	5,44	1,06	1,51	64,59
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	717,01	2991,13	24577,79	20544,29	27731,31	4,17	8,22	0,84	1,35	38,68
Валовий прибуток/збиток	56,98	2756,00	6683,86	12657,05	22259,44	48,37	2,43	1,89	1,76	390,66
Адміністративні витрати	918,40	1299,19	1512,88	2413,53	4108,22	1,41	1,16	1,60	1,70	4,47
Витрати на збут	57,43	909,03	1581,99	2723,90	3864,95	15,83	1,74	1,72	1,42	67,30
Інші операційні витрати	819,28	1468,73	948,85	1377,39	2778,44	1,79	0,65	1,45	2,02	3,39
Фінансовий результат від операційної діяльності	-1738,13	-920,94	2640,14	6142,23	11507,83	0,53	-2,87	2,33	1,87	-6,62
Фінансовий результат до оподаткування	-1738,13	-920,94	2640,14	6142,23	11507,83	0,53	-2,87	2,33	1,87	-6,62
Витрати (дохід) з податку на прибуток	0,00	0,00	486,39	1131,58	2120,09	-	-	2,33	1,87	-
Чистий фінансовий результат	-1738,13	-920,94	2153,75	5010,64	9387,75	0,53	-2,34	2,33	1,87	-5,40

Джерело: розраховано автором на основі додатку А.

Чистий фінансовий результат підприємства, таким чином, був рівним результату до оподаткування у 2014 – 2015 рр., тоді як за останні 3 роки відбувалося збільшення чистого прибутку і у 2018 р. він склав 9387,75 тис. грн.

За досліджуваний період відбулося істотне збільшення вартості майна підприємства з 5293,65 тис. грн. до 15035,69 тис. грн., хоча найбільший обсяг активів підприємство мало у 2015 р., коли їх обсяг складав 15753,06 тис. грн (додаток Б).

За останні 5 років відбулося істотне збільшення необоротних активів підприємства: з 470,64 тис. грн. до 9764,32 тис. грн., передумовою чого став

ріст нематеріальних активів з 130,22 тис. грн. до 4248,32 тис. грн. та основних засобів з 319,35 тис. грн. до 5292,09 тис. грн. Зростання зазначених елементів необоротних активів пов'язане зі сферою діяльності досліджуваного підприємства: для якісного виконання зобов'язань підприємству необхідно мати устаткування належної якості, а також різноманітне програмне забезпечення.

Необхідно також відзначити, що істотне зростання вартості як основних засобів, так і нематеріальних активів, відбулося у 2015 р., тоді як у 2016 р. зростання вартості основних засобів продовжувалося до 2018 р.), у той час як обсяг нематеріальних активів у 2016 р. зменшився, проте протягом наступних років мав тенденцію до збільшення).

За останні роки відбулося також збільшення вартості оборотних активів з 4823,01 тис. грн. до 5271,37 тис. грн., у той час як у 2015 р. їх обсяг складав 15753,06 тис. грн. Основними складовими необоротних активів за досліджуваній період були дебіторська заборгованість з продукцію, товари, роботи, послуги (її обсяг збільшився за 5 років з 1846,07 тис. грн. до 2043,46 тис. грн., хоча у 2017 р. її вартість була вкрай низькою та складала 562,43 тис. грн). Також значними були обсяги іншої поточної дебіторської заборгованості (її обсяг збільшився за 5 років з 1665,13 до 2073,37 тис. грн.). Характерним є те, що обсяги запасів підприємства були протягом усього періоду незначними, що пов'язано зі специфікою його діяльності. Порівняно з іншими статтями витрат незначною була також дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом та з внутрішніх розрахунків. Негативним є те, що за останні 5 років відбулося зменшення обсягів грошових коштів підприємства, що вказує на зменшення рівня його абсолютної ліквідності.

Загалом, за останні 5 років відбулися істотні зміни у структурі активів ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ»: якщо у 2014 р. основним елементом була дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (34,87%), то у 2018 р. статтею активів, що мала найбільшу питому вагу, стали основні засоби (35,2%). У цілому, на нинішньому етапі структура активів відповідає

вимогам підприємства, що вказує на досить високу ефективність управління майновими ресурсами (Додаток В).

За останні 5 років відбулося також збільшення обсягів капіталу підприємства. У першу чергу необхідно відзначити суттєве зростання власного капіталу до 8908, 43 тис. грн. (у 2014 р. його обсяг був від'ємним внаслідок непокритого збитку розміром 548,52 тис. грн) з огляду на збільшення обсягів нерозподіленого прибутку (додаток Д).

Поточні зобов'язання підприємства формувалися в основному за рахунок інших поточних зобов'язань у 2014 р. їх обсяг складав 5412,68 тис. грн., у 2015 р. – 15502,9 тис. грн, а у 2018 р. – 3966,06 тис. грн). Решта елементів поточних зобов'язань мали незначний обсяг, хоча у 2018 році обсяг поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці склав 1348,52 тис. грн.

Загалом, за останні 5 років відбулися істотні зміни у структурі капіталу ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ»: у 2014 році від'ємний власний капітал компенсувався позиковими ресурсами, внаслідок чого поточні зобов'язання перевищували обсяг капіталу на 3,37%. Водночас у 2018 р. основним джерелом фінансування став власний капітал, на який припадало 59,25% (Додаток Е).

Розрахунки, здійснені на основі фінансової звітності ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ», вказують на те, що порівняно з 2014 р. відбулося погіршення коефіцієнта покриття (з 0,87 до 0,86), проте у 2018 р. відбувся істотний ріст цього показника, оскільки у 2015 – 2017 рр. його значення було критично низьким. Водночас спостерігалось зростання коефіцієнта швидкої ліквідності з 0,8 до 0,86, хоча і цей показник був істотно меншим за рекомендоване значення у 2015 – 2017 рр. Коефіцієнт абсолютної ліквідності зменшився з 0,1 до 0,07, при чому протягом усього досліджуваного періоду він був меншим за встановлене нормативне значення.

Істотне покращення відбувалося у показниках платоспроможності: коефіцієнт автономії збільшився з -0,04 до 0,59, коефіцієнт фінансування у 2018 року був меншим за 1 (0,59), що також свідчить про істотне переважання

власного капіталу над поточними зобов'язаннями. Водночас, з огляду на те, що власний оборотний капітал підприємства був протягом усього досліджуваного періоду від'ємним, коефіцієнти забезпеченості власними оборотними засобами та маневреності капіталу також були меншими за 1 (табл. 1.2).

Таблиця 1.2.

**Динаміка зміни показників ліквідності та платоспроможності
(фінансової стійкості) ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ»
у 2014 – 2018 рр.**

Показник	Баланс на					Відносне відхилення				
	31.12.14	31.12.15	31.12.16	31.12.17	31.12.18	2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017	2018/ 2014
Коефіцієнт покриття	0,87	0,51	0,36	0,23	0,86	0,59	0,71	0,63	3,76	0,99
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,80	0,48	0,32	0,23	0,86	0,60	0,67	0,71	3,76	1,07
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,10	0,03	0,01	0,03	0,07	0,34	0,43	2,34	2,00	0,69
Чистий оборотний капітал	-699,15	-7663,82	-6945,29	-8212,35	-855,90	10,96	0,91	1,18	0,10	1,22
Коефіцієнт автономії	-0,04	0,00	0,05	0,13	0,59	0,01	-90,54	2,68	4,54	-13,73
Коефіцієнт фінансування	-24,17	-1855,61	19,48	6,65	0,69	76,79	-0,01	0,34	0,10	-0,03
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	-0,14	-0,95	-1,76	-3,37	-0,16	6,53	1,86	1,92	0,05	1,12
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	3,06	902,26	-12,42	-5,13	-0,10	294,90	-0,01	0,41	0,02	-0,03

Джерело: розраховано автором на основі додатку А.

Здійснені розрахунки свідчать, що за останні 5 років відбулося покращення показників ділової активності. Зокрема, коефіцієнт оборотності активів збільшився з 0,42 до 3,32, кредиторської заборгованості – з 12,79 до 23,76, дебіторської заборгованості – з 1,29 до 18,15. Зважаючи на істотне скорочення запасів коефіцієнт оборотності збільшився з 6,44 до 1162,79. Водночас, зважаючи на істотне зростання власного капіталу, коефіцієнт його

оборотності зменшився до 9,51, що також можна вважати позитивним явищем (табл. 1.3).

Таблиця 1.3.

**Динаміка зміни показників оборотності та рентабельності
ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у 2015 – 2018 рр.**

Показник	2015	2016	2017	2018	Відносне відхилення			
					2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017	2018/ 2015
Коефіцієнт оборотності активів	0,42	2,64	2,43	3,32	6,24	0,92	1,37	7,87
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	12,79	41,25	22,29	23,76	3,23	0,54	1,07	1,86
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	1,29	7,38	15,47	18,15	5,70	2,10	1,17	14,02
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	6,44	49,63	87,95	1162,79	7,71	1,77	13,22	180,69
Коефіцієнт оборотності основних засобів	1,58	6,89	4,32	4,97	4,37	0,63	1,15	3,16
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	-48,50	113,53	30,75	9,51	-2,34	0,27	0,31	-0,20
Строк погашення дебіторської заборгованості	278,04	48,77	23,28	19,83	0,18	0,48	0,85	0,07
Строк погашення кредиторської заборгованості	28,15	8,73	16,15	15,15	0,31	1,85	0,94	0,54
Коефіцієнт рентабельності активів	-0,09	0,16	0,42	0,69	-1,81	2,67	1,63	-7,86
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	7,77	7,82	4,64	1,79	1,01	0,59	0,39	0,23
Коефіцієнт рентабельності діяльності	-0,16	0,07	0,15	0,19	-0,43	2,19	1,24	-1,17

Джерело: розраховано автором на основі додатку А.

За досліджуваний період істотно збільшилися показники рентабельності, при чому зростання було постійним: коефіцієнт рентабельності активів збільшився до 0,69, діяльності – до 1,79. Зниження коефіцієнта рентабельності власного капіталу було викликане істотним його зростанням, що є позитивною тенденцією.

Загалом, можна констатувати, що досліджуване підприємства ефективно здійснює господарську діяльність, про що свідчить істотне зростання обсягів отриманого підприємством доходу, а також збільшення показників рентабельності. Проблеми, які існували у сфері залежності від зовнішніх джерел фінансування, були вирішені ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» протягом 2014

– 2015 рр., і нині основною проблемою підприємства є низький рівень ліквідності.

Загалом, фінансовий стан підприємства є стабільним, що створює передумови для активного розширення господарської діяльності, у тому числі шляхом комерційної присутності на найбільш перспективних ринках.

1.2. Дослідження міжнародної комерційної діяльності як фактору виникнення міжнародних інвестиційних ризиків підприємства

Важливе значення для розвитку досліджуваного підприємства відіграє міжнародна комерційна діяльність. Протягом перших років діяльності підприємство обмежувалося виключно внутрішнім ринком, попит на якому був нестабільним та хаотичним. Починаючи з 2015 р. підприємство почало здійснювати зовнішньоторговельні операції, обсяг яких у перший рік був незначним, оскільки дії менеджерів були спрямовані у першу чергу на пошук партнерів на зовнішніх ринках та стимулювання збуту, що у результаті дозволило йому істотно покращити результати господарської діяльності, а також поступово збільшити кількість зарубіжних партнерів і закріпитися на зовнішніх ринках.

Загалом, на нинішньому етапі 73,04% чистого доходу підприємства формувалося на зовнішньому ринку, при чому у 2016 – 2018 рр. питома вага експорту стабільно утримувалася на рівні вищому на 70% (табл. 1.4).

Таблиця 1.4.

Обсяги та структура формування чистого доходу ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у 2014 – 2018 рр. [Джерело: складено автором за інформацією ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ»]

Показник	2013	2014	2015	2016	2017
Обсяг чистого доходу, тис. грн.					
Внутрішній ринок	773,99	3606,79	9305,51	9491,62	13478,10
Зовнішній ринок	0,00	2140,34	21956,14	23709,73	36512,66
Усього	773,99	5747,13	31261,65	33201,35	49990,76
Структура чистого доходу, %					
Внутрішній ринок	100,00	62,76	29,77	28,59	26,96
Зовнішній ринок	0,00	37,24	70,23	71,41	73,04

Орієнтація на зовнішні ринки є для досліджуваного підприємства виправданою, оскільки вартість деревини за кордоном є істотно вищою порівняно з українським ринком. Таким чином, для того, щоб забезпечити можливості для подальшого розвитку підприємству необхідно постійно співпрацювати із зарубіжними контрагентами, оскільки саме проекти, реалізовані на замовлення іноземних підприємств, є для підприємства найбільш прибутковими. Окрім здійснення експортних операцій створює для ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» партнерську мережу, яку можна потім розглядати у якості потенційних інвесторів.

Нині ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» активно співпрацює з підприємствами Європейського Союзу (підприємствами Угорщини, Польщі, Словаччини). За 4 роки, протягом яких підприємство співпрацює з зарубіжними контрагентами, обсяги чистого доходу, отриманого на ринку Угорщини, збільшилися з 397,33 тис. грн. до 8598,08 тис. грн., Польщі – з 309,55 тис. грн. до 3885,86 тис. грн., Словаччини – з 431,60 тис. грн. до 6937,69 тис. грн. (додаток Ж). Водночас у географічній структурі експорту підприємства за останні роки відбулися істотні зміни: у той час як у 2015 р. провідним партнером підприємства були замовники з Словаччини (на них припадало 37,91% доходу), уже починаючи з 2016 р. ключовим партнером підприємства стала Угорщина (рис. 1.1).

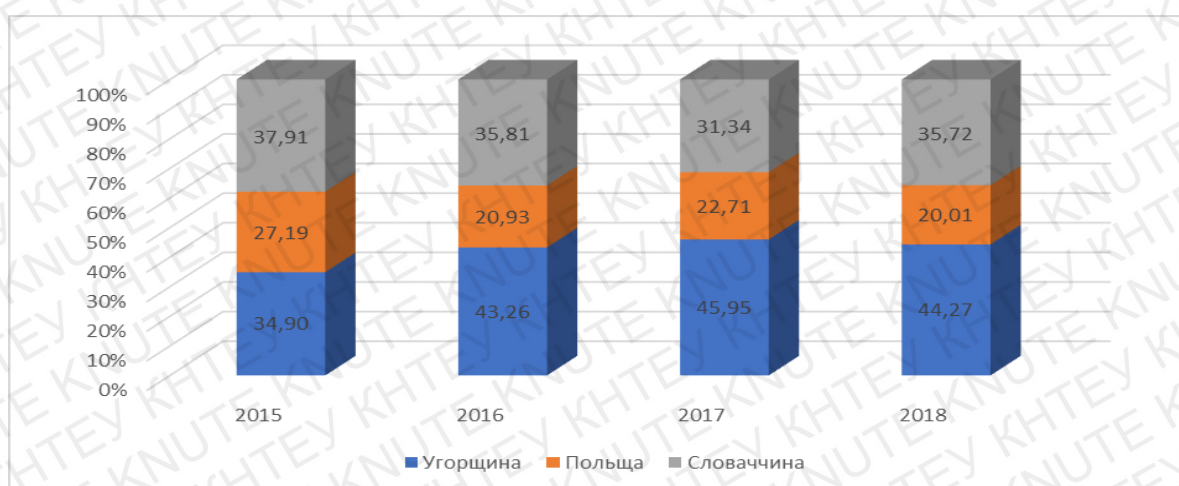

Рис. 1.1. Географічна структура експорту ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у 2015 – 2018 рр., %

Джерело: складено автором за інформацією ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ».

Розглядаючи асортимент товарів, які експортуються за кордон, зауважимо, що найбільшим попитом користуються лісоматеріали (у 2018 р. їх було експортовано на суму 22761,99 тис. грн., що на 21408,44 тис. грн. більше ніж у 2015 р.).

Другим за важливістю для підприємства товаром є деревина бондарна: за досліджуваний період дохід, згенерований від експорту цього товару, збільшився з 499,34 тис. грн. до 7101,71 тис. грн., що склало 19,45% експортного доходу ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ».

Загалом, протягом усього досліджуваного періоду переважна частина доходів на зовнішніх ринках була отримана підприємством від експорту лісоматеріалів, хоча порівняно з 2015 р. частка цього товару зменшилася (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Товарна структура експорту ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у 2015 – 2018 рр., %

Джерело: складено автором за інформацією ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ».

Як видно з представленого рисунку, структура експорту за останні роки суттєво не змінилася, а коливання часток окремих товарів були незначними. На наш погляд, протягом наступних років істотних змін у структурі експорту також не відбудеться, оскільки за кордоном існує стійкий попит на лісоматеріали, з огляду на що саме цей товар буде і надалі основним для підприємства.

Експорт був для підприємства ефективним, при чому тенденція до збільшення коефіцієнта ефективності спостерігалася для усіх товарів. Коефіцієнт ефективності експорту паливної деревини збільшився за 4 роки з 1,08 до 1,27, ефект експорту, відповідно, - з 20,75 тис. грн. (фактично, прибутку від однієї поставки, яка здійснювалася підприємством) до 1424,56 тис. грн (додаток И).

Експорт лісоматеріалів, який, як зазначалося, забезпечує підприємству найбільшу частину доходів, був ефективнішим за експорт паливної деревини. Коефіцієнт ефективності збільшився для цього товару з 1,17 до 1,36, а ефект експорту зріс зі 192,61 тис. грн. до 6020,26 тис. грн. Водночас необхідно відзначити, що у 2015 р. для цього товару спостерігалася зменшення коефіцієнта ефективності поставок за кордон (до 1,15), що було обумовлено тим, що ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» започатковувалося відносини з новими клієнтами і, відповідно, для деяких з них пропонувало спеціальні ціни (додаток К).

Досить високою була також ефективність експорту бондарної деревини (у 2015 р. коефіцієнт ефективності склав 1,16, у 2016 р., з причин, окреслених вище, його значення зменшилося до 1,12, після чого відбулося зростання до 1,18 та згодом – до 1,23). Ефект операції при цьому мав тенденцію до зростання постійно, хоча у 2018 р. темп її збільшення уповільнився (додаток Л).

Загалом, здійснені розрахунки свідчать, що експорт лісоматеріалів, на якому спеціалізується ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» на зовнішніх ринках, є найбільш рентабельним для підприємства, що свідчить про правильність обраних підприємством асортиментної та цінової політик.

Загалом, за останні 4 роки коефіцієнт ефективності експорту ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» збільшився з 1,15 до 1,32 (хоча у 2015 р., з огляду на те, що така тенденція спостерігалася для двох товарних груп, відбулося його зменшення до 1,13), а ефект експорту зріс з 280,38 тис. грн. до 8767,78 тис. грн (табл. 1.5). Така тенденція свідчить про перспективність не лише експорту, але і комерційної присутності на зовнішніх ринках.

Таблиця 1.5.

**Динаміка показників ефективності експорту ТОВ
«ПОРТТЕХІНВЕСТ» у 2015 – 2018 рр.**

Показник	2015	2016	2017	2018	Відносне відхилення			
					2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017	2018/ 2015
Чистий дохід від експорту, тис. грн.	2140,34	21956,14	23709,73	36512,66	19815,80	1753,59	12802,93	34372,32
Собівартість експортної продукції, тис. грн.	1358,37	14128,67	14469,31	21175,81	12770,30	340,65	6706,50	19817,45
Витрати на збут, тис. грн.	501,60	5234,92	4481,15	6569,07	4733,33	-753,77	2087,91	6067,47
Ефект експорту, тис. грн.	781,98	7827,48	9240,42	15336,85	7045,50	1412,94	6096,43	14554,87
Коефіцієнт ефективності експорту	1,58	1,55	1,64	1,72	-0,02	0,08	0,09	0,15

Джерело: розраховано автором за додатком А.

Загалом, саме результати експортних операцій на разі дають підстави підприємству розглянути можливість залучення у інвестиційні зв'язки: на першому етапі у якості реципієнта інвестиційних ресурсів, на другому – у якості інвестора. Географія експорту також є підґрунтям для прийняття рішень стосовно вибору країн-контрагентів. Запити від клієнтів, які отримує ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ», дають підстави вважати, що вірогідність отримання інвестиційних пропозицій від іноземних компаній (як стосовно горизонтальної, так і вертикальної інтеграції) є досить високою, що актуалізує питання оцінки можливих ризиків інтеграції підприємства у систему міжнародного бізнесу.

З огляду на те, що інвестиційна діяльність пов'язана з низкою ризиків, попередній аналіз практики здійснення експорту дозволяє виявити потенційні зони виникнення загроз та усунути їх перед виходом на зовнішні ринки у якості донора або реципієнта інвестиційних ресурсів.

Висновки до розділу 1

ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» – українське підприємство, що працює у сфері деревообробки. За 5 років обсяги діяльності підприємства істотно збільшилися, що було пов'язано, у тому числі, зі збільшенням обсягів експорту на європейський ринок.

За 5 років, за які було досліджено діяльність підприємства, ним було вирішено низку питань, зокрема збільшено власний капітал і, відповідно, стабілізовано рівень платоспроможності, покращено показники ділової активності, вдосконалено матеріально-технічну базу, збільшено рівень рентабельності. Водночас проблемою ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» все ще залишається низький рівень ліквідності, пов'язаний, у першу чергу, з переважанням у структурі майна необоротних активів. Попри те, що зазначена проблема не є критичною, у довгостроковій перспективі вона потребує вирішення.

ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» є активним учасником зовнішньоекономічної діяльності з 2015 р. Зокрема, підприємство експортує за кордон паливну та бондарну деревину, а також лісоматеріали. Основним ринком для експорту є Угорщина, значною є також частка Словаччини.

Здійснені розрахунки засвідчили, що експорт товарів за кордон є для підприємства вигідним, оскільки за 4 роки коефіцієнт ефективності експортних операцій збільшився з 1,15 до 1,32, а за окремими групами – до 1,36. Такий результат операцій, з одного боку, вказує на перспективність співпраці саме з зарубіжними партнерами, а з іншого – обумовлює пошук нових форм співпраці, у тому числі – у сфері інвестування. Здійснюючи експортні операції, ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» визначило основні ризики, з якими підприємство може зіткнутися на конкретних ринках, що за умови прийняття відповідних рішень дасть можливість уникнути додаткових загроз.

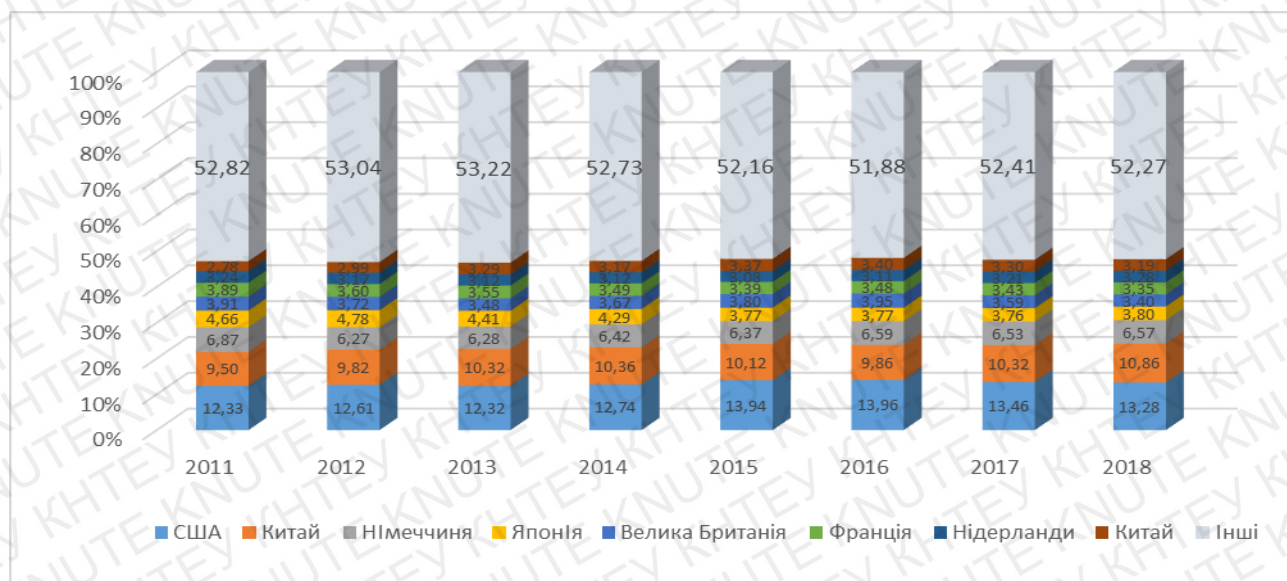
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СЕРЕДОВИЩА МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ»

2.1. Оцінка сприятливості середовища міжнародного бізнесу для управління інвестиційними ризиками ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ»

Важливу роль у процесі прийняття рішення стосовно виходу підприємства на зовнішні ринки у якості інвестора відіграє оцінка середовища міжнародного бізнесу, оскільки чинники, які обумовлюють виникнення інвестиційних ризиків, часто пов'язані саме з умовами здійснення господарської діяльності у цілому для відповідної галузі, а також на конкретних зовнішніх ринках.

Оцінюючи середовище міжнародного бізнесу, доцільно у першу чергу проаналізувати тенденції світового ринку деревини, зокрема визначити, чи відбулися за останні роки значні зміни у структурі експортних та імпорتنих операцій.

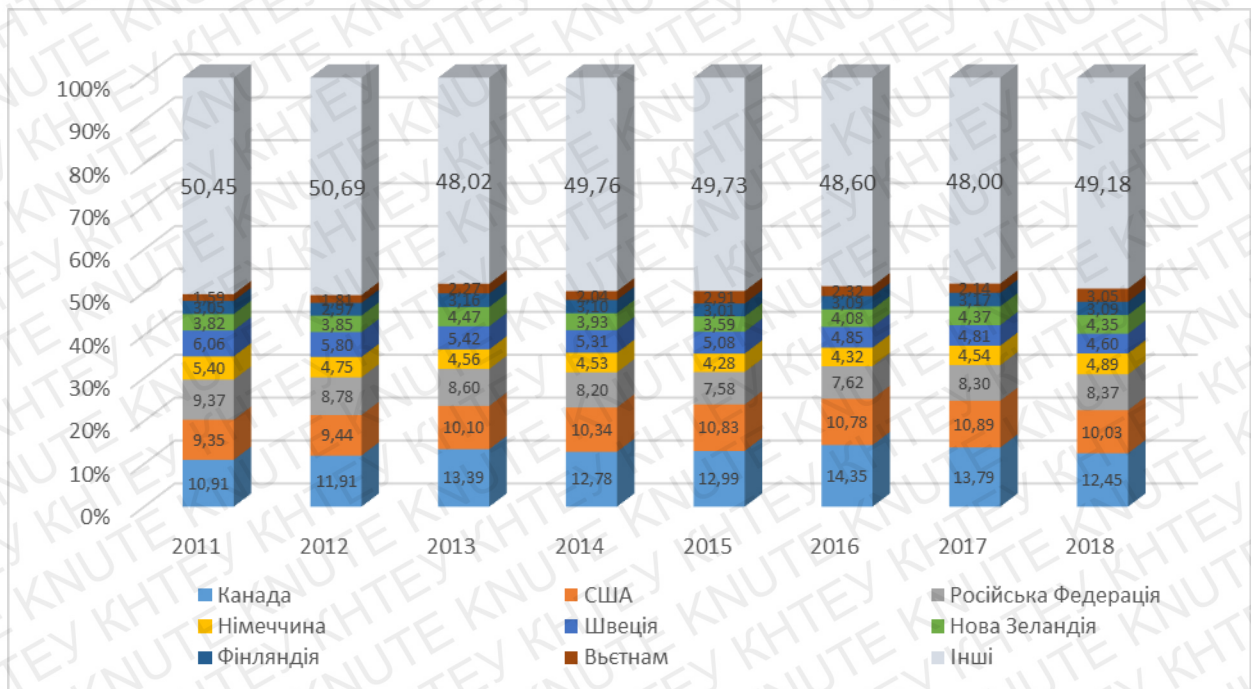
На нинішньому етапі ключовим імпортером деревини у світі є США – на цю країну припадає 13,28% усіх поставок світу. За останні роки зросла також частка Китаю, у той час як питома вага Німеччини порівняно з 2011 р. незначно зменшилася (з 6,87% до 6,57%) (рис. 2.1).

**Рис. 2.1. Географічна структура імпорту деревини у світі
у 2011 – 2018 рр., %**

Джерело: статистичний довідник UNCTAD [електронний ресурс]. – режим доступу: <https://unctad.org/en/Pages/statistics.aspx>

Розрахунки засвідчили, що протягом усього розглянутого нами періоду (починаючи з 2011 р.) основним експортером деревини у світі була Канада, обсяги поставки продукції з якої зросли з 6595,98 млн. дол. США до 9522,5 дол. США. Значними є також обсяги поставки деревини з США (7673,87 млн. дол. США) та Російської Федерації (6402,07 млн. дол. США). Водночас необхідно відзначити, що частка Канади та США за останні роки збільшилася (з 10,91% до 12,45% та з 9,35% до 10,03% відповідно), у той час як частка Російської Федерації зменшилася (з 9,37% до 8,37%) (рис. 2.2).

**Рис. 2.2. Географічна структура експорту деревини у світі
у 2011 – 2018 рр., %**

Джерело: статистичний довідник UNCTAD [електронний ресурс]. – режим доступу: <https://unctad.org/en/Pages/statistics.aspx>

Аналіз структури експортних потоків дозволяє зробити висновок, що ядро світового ринку деревини уже сформоване, оскільки за останні 7 років країни-лідери істотно не змінилися. Також відзначимо, що Україні належить до країн, які входять до ТОП-25 експортерів деревини, забезпечуючи 1,08% світового експорту. Водночас на позиції України на світовому ринку в значній вмірі впливає мораторій на експорт необроблених лісоматеріалів (з 1 листопада – лісу-кругляку, з 1 січня 2017 р. – сосни).

Загалом, за останні роки, за виключенням 2018 р., обсяги експорту деревини з України мали тенденцію до зростання, а зменшення обсягів поставок продукції за кордон відбувалося лише у 2015 р., що пояснюється згаданим вище впровадженням мораторію (рис. 2.3).

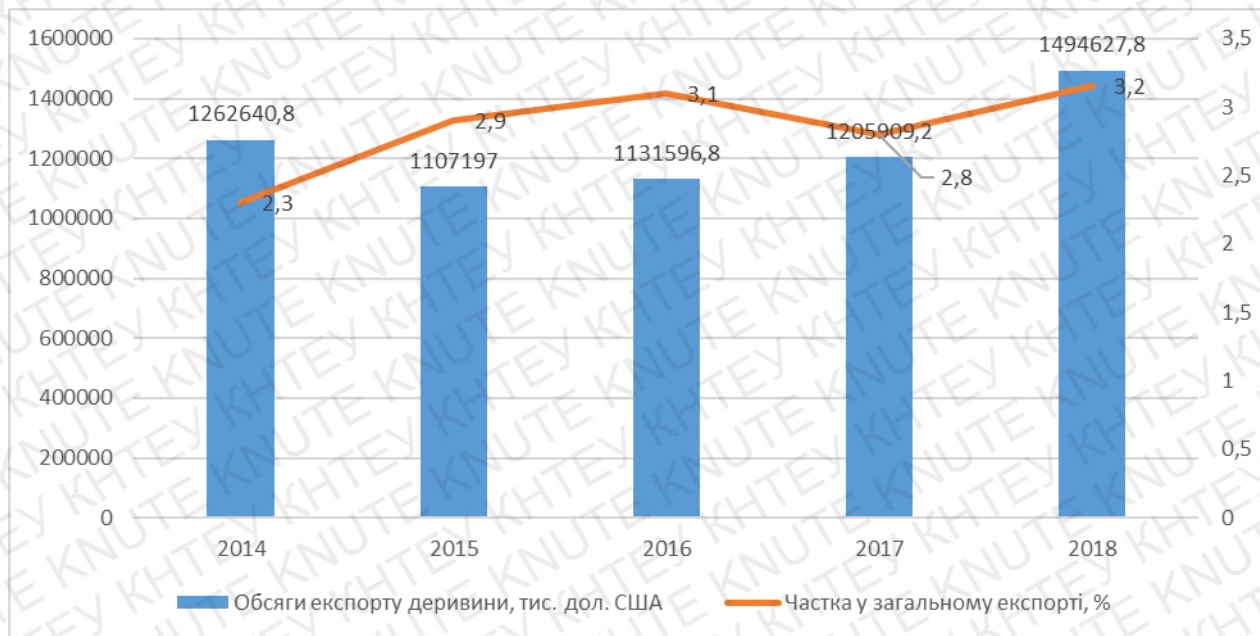

Рис. 2.3. Обсяги експорту деревини та частка у структурі експорту України у 2014 – 2018 рр.

Джерело: Сайт Державної служби статистики України [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Водночас за останні роки відбулося зростання частки деревини у товарній структурі експорту України: у 2014 р. на неї припадало 2,1% поставок за кордон, а у 2018 р. – 3,2%. На думку експертів, у довгостроковій перспективі впровадження заборони на експорт необробленої деревини має призвести до створення доданої вартості у деревообробній галузі, що водночас може обумовити додаткові загрози лісовим ресурсам країни, адже зростання інвестицій стимулюватиме внутрішнє споживання деревини.

Як свідчать дослідження експертів, впровадження мораторію обумовило зростання тіньового експорту необробленої деревини, що обумовлює додаткові виклики для підприємств, які працюють у відповідності до чинного законодавства, оскільки істотно погіршується репутація країни як постачальника деревини на міжнародному ринку.

Розглядаючи вплив зовнішнього середовища на ризики досліджуваного підприємства, не можна не взяти до уваги динаміку валютного курсу в Україні, оскільки цей фактор в значній мірі впливає як на обсяги отриманих досліджуваним підприємством доходів, так і на можливості підприємства залучати інвестиції для подальшого розвитку або інвестувати за кордон.

Аналіз тенденцій зміни валютного курсу минулих років вказує на те, що ситуація в цілому була сприятливою для експортера: починаючи з 2011 р. мало місце постійне зростання курсу долару США, а починаючи з 2013 р. – євро. Це дозволило досліджуваному підприємству збільшити обсяги експортних доходів (у перерахунку на національну валюту), хоча і збільшило витрати при експорті.

Також сприятливою така динаміка валютного курсу була для залучення іноземних інвестицій, оскільки вони здійснюються у іноземній валюті і фактично обсяги отриманих підприємством коштів у гривні за умови вищого курсу є більшими (рис. 2.4).

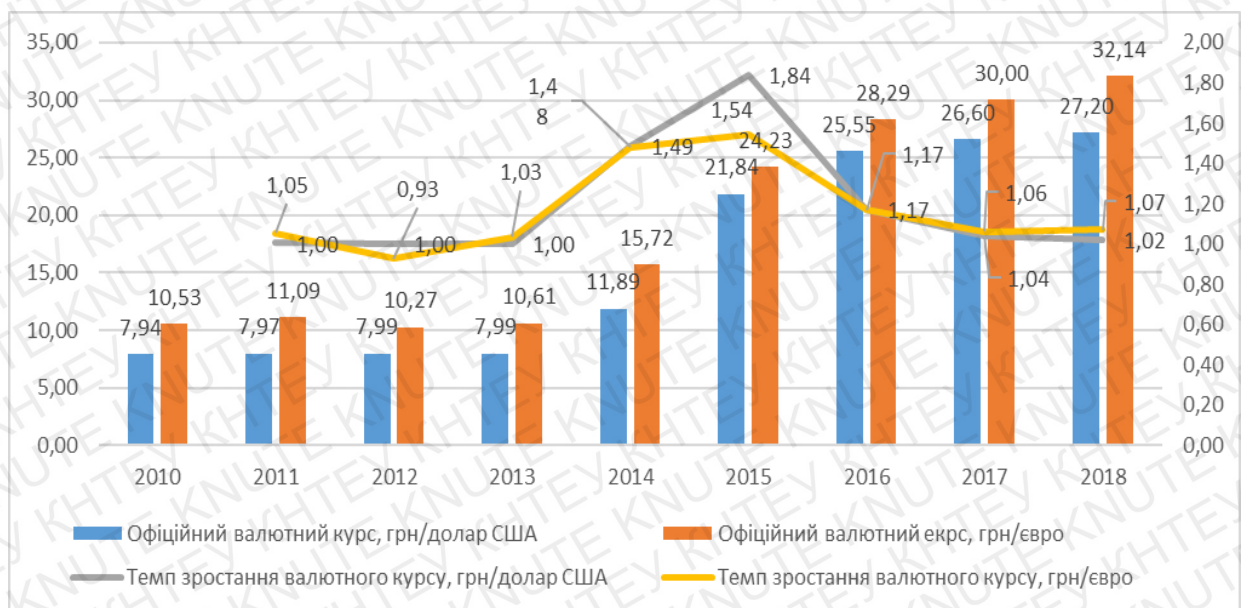

Рис. 2.4. Динаміка валютного курсу долара США та євро у 2011 – 2018 рр.

Джерело: Сайт Національного банку України [електронний ресурс]. – режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/>

Відзначимо, що при цьому здійснювати інвестування за кордон при такій динаміці валютного курсу вкрай складно, таким чином можна констатувати, що саме валютний фактор обумовлює вибір підприємством формату інвестиційної

діяльності – наразі найбільш перспективним для нього є пошук за кордоном інвесторів для розширення діяльності в Україні і формування фінансового потенціалу з метою переходу до інвестування на зовнішніх ринках.

Ще одним фактором міжнародного бізнес середовища, що впливає на рівень інвестиційних ризиків у галузі, де працює підприємство, є існування жорстких стандартів сертифікації деревини. Таким чином, за умови залучення інвестиційних ресурсів підприємству необхідно гарантувати інвесторам, що бізнес-процеси та якість продукції відповідають світовим стандартам, а за умови здійснення інвестицій за кордон – шукати партнерів, які також мають сертифіковані процеси.

Наразі, з огляду на сферу діяльності досліджуваного підприємства, доцільним є використання ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» таких сертифікатів як Chain of Custody (COC) certification (сертифікація ланцюга постачання), яка необхідна виробникам, переробникам та продавцям для підтвердження того, що продукція, які продається, походить з лісів із належним рівнем господарювання, контрольованих джерел, перероблених матеріалів, або суміші вказаних вищенаведених видів сировини; та Controlled Wood certification (контрольована деревина).

Таким чином, здійснений аналіз засвідчив, що у цілому вплив факторів зовнішнього середовища на діяльність ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» є сприятливим, оскільки ситуація на світовому ринку деревини протягом останніх років є стабільною, що створює для підприємства передбачувані умови ведення бізнесу, що на наш погляд є одним з ключових факторів, що визначає умови господарської діяльності підприємств. Водночас, з огляду на високу екологічну значущість галузі, діяльність підприємств у цій сфері регулюється значною кількістю локальних та міжнародних нормативно-правових актів. Це ускладнює здійснення господарських операцій, створює бар'єри для виходу на нові ринки та робить процес залучення інвестицій більш проблематичним. Одним із аспектів регулювання ринку є існування жорстких вимог сертифікації продукції, яка є об'єктом купівлі-продажу, а також бізнес-

процесів – зазначений фактор також необхідно брати до уваги при оцінці інвестиційних ризиків досліджуваного підприємства.

Ситуація, яка склалася на ринку, обумовлює необхідність дотримання підприємством політики соціальної відповідальності для досягнення успіху в Україні та, особливо, на ринках зарубіжних країн, оскільки галузь деревообробки знаходиться у сфері постійної уваги екоактивістів, конфлікти з якими можуть погіршити імідж підприємства.

Ще одним чинником зовнішнього середовища, який на нинішньому етапі позитивно впливає на діяльність ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ», проте у цілому є фактором ризику для підприємства, є динаміка валютного курсу. З огляду на те, що доходи від експорту деревини підприємство отримує у іноземній валюті, за умови зростання валютного курсу обсяг доходів у гривневому еквіваленті збільшується, що справляє позитивний вплив на фінансові результати підприємства. Аналогічною є ситуація з інвестиційними ресурсами, отриманими від зарубіжних інвесторів – зі зростанням курсу іноземної валюти обсяг отриманих у гривні коштів збільшується. У той самий час у таких умовах здійснення інвестування за кордон є вкрай складним для підприємства, що свідчить про доцільність здійснення такої діяльності лише після стабілізації макроекономічної ситуації в Україні.

2.2. Вибір країн-партнерів ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у контексті мінімізації інвестиційних ризиків

Розглядаючи потенційних країн-партнерів ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у сфері інвестиційної діяльності, відзначимо, що до уваги у такій ситуації доцільно брати як країни, які є основними експортерами деревини (оскільки вони можуть бути зацікавлені у інвестуванні у деревообробну галузь України з метою підвищення рівня іноземної присутності), так і імпортерами (оскільки вихід на ці ринки може бути цікавим для ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ».

Наразі найбільшими експортерами деревини серед європейських країн, на ринки яких орієнтується ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ», є Німеччина (14,12%

експортних поставок з Європи), Швеція (13,27% експорту), Фінляндія (8,93% експорту) та Австрія (8,04%) (рис. 2.5).

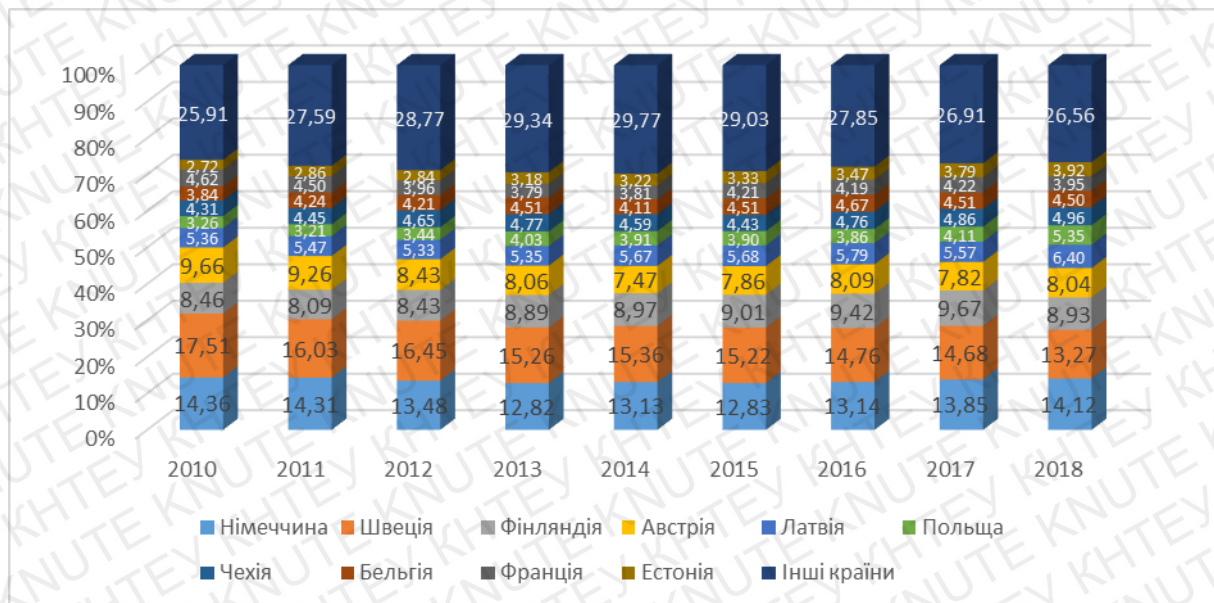

Рис. 2.5. Географічна структура експорту деревини країнами Європи у 2010 – 2018 рр., %

Джерело: статистичний довідник UNCTAD [електронний ресурс]. – режим доступу: <https://unctad.org/en/Pages/statistics.aspx>

Відзначимо, що згадані країни доцільно розглядати у якості потенційних інвесторів для ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ», оскільки розширення міжнародної присутності для підприємств, які формують деревообробну галузь цих країн, за рахунок виробництва продукції в Україні з локальної сировини може бути цікавим.

Розглядаючи імпорт деревини, відзначимо, що найбільший інтерес для ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» мають такі країни як Німеччина, частка якої у імпорті складає 20,86%, Велика Британія (10,81%), Франція (10,64%), Нідерланди (10,4%), Італія (8,06%), Бельгія (7,27%) (рис. 2.6). Зазначені країни можуть бути зацікавлені у інвестування коштів у деревообробну галузь України з метою формування власної мережі постачальників якісною та відносно недорогої сировини для виробничих підприємств, які використовують деревину. Водночас ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» може інвестувати кошти і відкриття на території зазначених країн власних представництв, які здійснюватимуть супроводження торговельних операцій "на місці" - особливо

цікавими у цьому контексті для досліджуваного підприємства є Німеччина, Велика Британія та Франція.

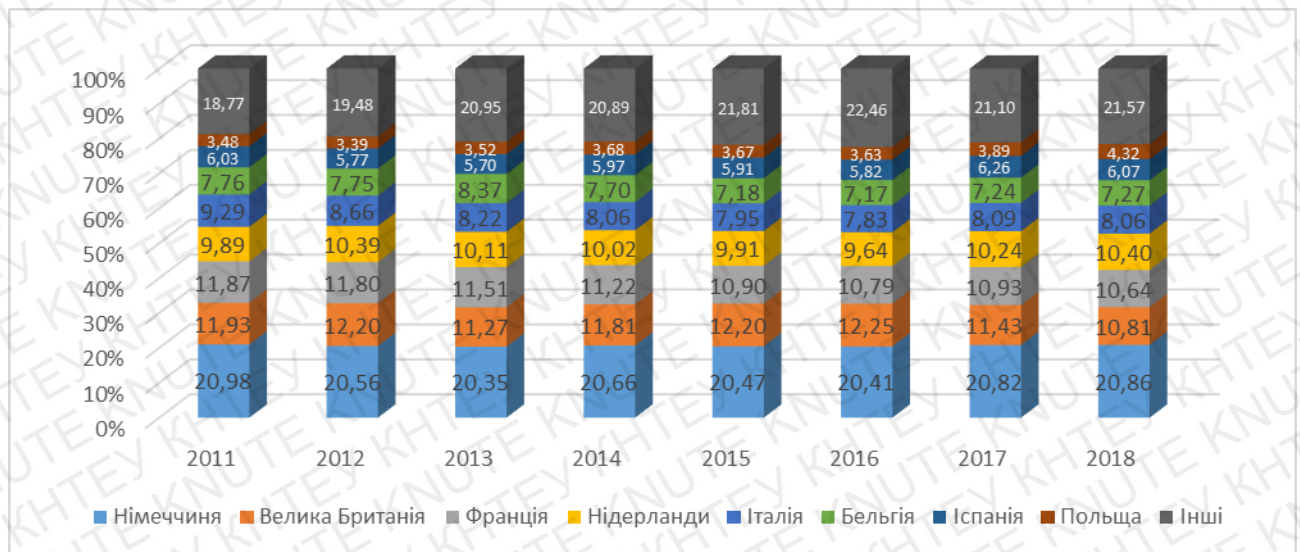

Рис. 2.6. Географічна структура імпорту деревини країнами Європи у 2010 – 2018 рр., %

Джерело: статистичний довідник UNCTAD [електронний ресурс]. – режим доступу: <https://unctad.org/en/Pages/statistics.aspx>

З метою оцінки кожної з країн у контексті виявлення інвестиційних ризиків для ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» розглянемо позиції кожної з них у рейтингу глобальної конкурентоспроможності, який є одним із основних орієнтирів отримання інформації про бізнес-клімат у країні. У той час як показник враховує значну кількість індикаторів, які характеризують розвиток неекономічної сфери, особливу увагу при здійсненні нашого дослідження буде приділено таким індикаторам як транспортна інфраструктура, побутова інфраструктура, макроекономічна стабільність, рівень внутрішньої конкуренції, торговельна відкритість, гнучкість ринку праці, стабільність фінансової системи, розмір ринку, адміністративні вимоги, культура ведення бізнесу. Згадані показники тим чи іншим чином впливають на інвестиційну привабливість країни з одного боку та на її позиції як потенційного інвестора з іншого.

Німеччина має високі позиції за усіма з названих нами індикаторів. Зокрема, за рівнем розвитку транспортної інфраструктури підприємство має рейтинг 84,3 зі 100, за рівнем побутової інфраструктури – 96,2. Високими є

також позиції країни за рівнем стабільності фінансової системи – 90,6, а також якістю адміністративних вимог – 92,4.

Таблиця 2.1.

**Показники потенційних країн-партнерів ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у
Рейтингу глобальної конкурентоспроможності 2019**

Показник	Німеччина	Швеція	Фінляндія	Австрія	Франція	Велика Британія
Транспортна інфраструктура	84,3	69,1	67,2	78,7	82,6	81,0
Побутова інфраструктура	96,2	98,9	99,6	99,3	96,9	96,8
Макроекономічна стабільність	100,0	100,0	100,0	100,0	99,8	100,0
Рівень внутрішньої конкуренції	69,7	64,9	64,2	67,5	62,2	64,3
Торговельна відкритість	66,7	67,7	68,5	64,6	62,2	64,9
Гнучкість ринку праці	68,0	63,4	61,9	63,1	63,2	69,2
Стабільність фінансової системи	90,6	93,4	98,3	94,4	92,8	93,2
Розмір ринку	86,0	65,4	57,8	64,6	81,6	81,8
Адміністративні вимоги	92,4	88,0	92,2	83,0	86,2	89,1
Культура ведення бізнесу	66,7	70,8	64,1	55,7	56,6	64,9

Джерело: The Global Competitiveness Report 2019 [електронний ресурс]. – режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

Достатньо цікавою для ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» Німеччина є також з точки зору розміру ринку – рейтинг 86,0 вказує на те, що у цій країні існуватиме попит на продукцію підприємства. Водночас за такими показниками як культура ведення бізнесу, гнучкість ринку праці, торговельна відкритість позиції Німеччини є нижчими ніж у окремих країн у нашому списку.

Розглядаючи показники Швеції, відзначимо, що ця країна поступається Німеччині за такими індикаторами як розвиток транспортної інфраструктури (69,1), рівень внутрішньої конкуренції (64,9), гнучкість ринку праці (63,4), розмір ринку (65,4), адміністративні вимоги (88,0). Водночас за такими показниками як культура ведення бізнесу (70,8), стабільність фінансової системи (93,4), яка є надзвичайно важливою у контексті інвестиційних зв'язків, торговельна відкритість (67,7), а також побутова інфраструктура (98,9)

характеристики цієї країни є кращими. Також зауважимо, що за рівнем макроекономічної стабільності усі обрані нами для аналізу країни за виключенням Франції мають показник 100, що вказує на передбачуваність цих ринків.

Фінляндія випереджає розглянуті нами країни за такими характеристиками бізнес-середовища як побутова інфраструктура (99,6), торговельна відкритість (68,5), стабільність фінансової системи (98,3). Водночас за розміром ринку рейтинг цієї країни є найнижчим з-поміж усіх розглянутих (57,8). Загалом, необхідно відзначити, що Фінляндія має високі рейтинги за тими індикаторами, які мають визначальний вплив на інвестиційні зв'язки, що вказує на доцільність її розгляду у якості одного з найбільш перспективних партнерів.

Австрія має достатньо високі позиції у рейтингу глобальної конкурентоспроможності за такими напрямками як розвиток побутової інфраструктури (99,3), рівнем внутрішньої конкуренції (67,5), стабільністю фінансової системи (94,4). Водночас за рівнем культури ведення бізнесу (55,7), якістю адміністративних вимог (83,0), транспортною інфраструктурою (78,7) позиції цієї країни є невисокими.

Основною проблемою Франції, на наш погляд, є нижчий, порівняно з іншими країнами, рівень макроекономічної стабільності (99,8). До слабких сторін підприємства належать також рівень внутрішньої конкуренції (62,2) та рівень торговельної відкритості (62,2), стабільність фінансової системи (92,8) та культура ведення бізнесу (56,6).

Велика Британія, порівняно з іншими країнами, має високі показники за такими напрямками як гнучкість ринку праці (69,2) та розмір ринку (81,8). Водночас ця країна не має за жодним із показників найнижчих значень, що є додатковим аргументом на її користь.

Загалом, здійснений аналіз засвідчує, що найбільш цікавими партнерами для ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у інвестиційній сфері є Німеччина та Велика Британія, а також Франція, позиції якої, попри трохи нижчий рівень фінансової

стабільності, є високими (рис. 2.7). На наш погляд, ризики співпраці досліджуваного підприємства з підприємствами названих країн є найменшими, що має виключне значення у контексті забезпечення фінансової стабільності ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ». Окрім цього, на цих ринках існує стабільний попит на продукцію, на який спеціалізується ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ», таким чином співпраця буде взаємовигідною для обох сторін.

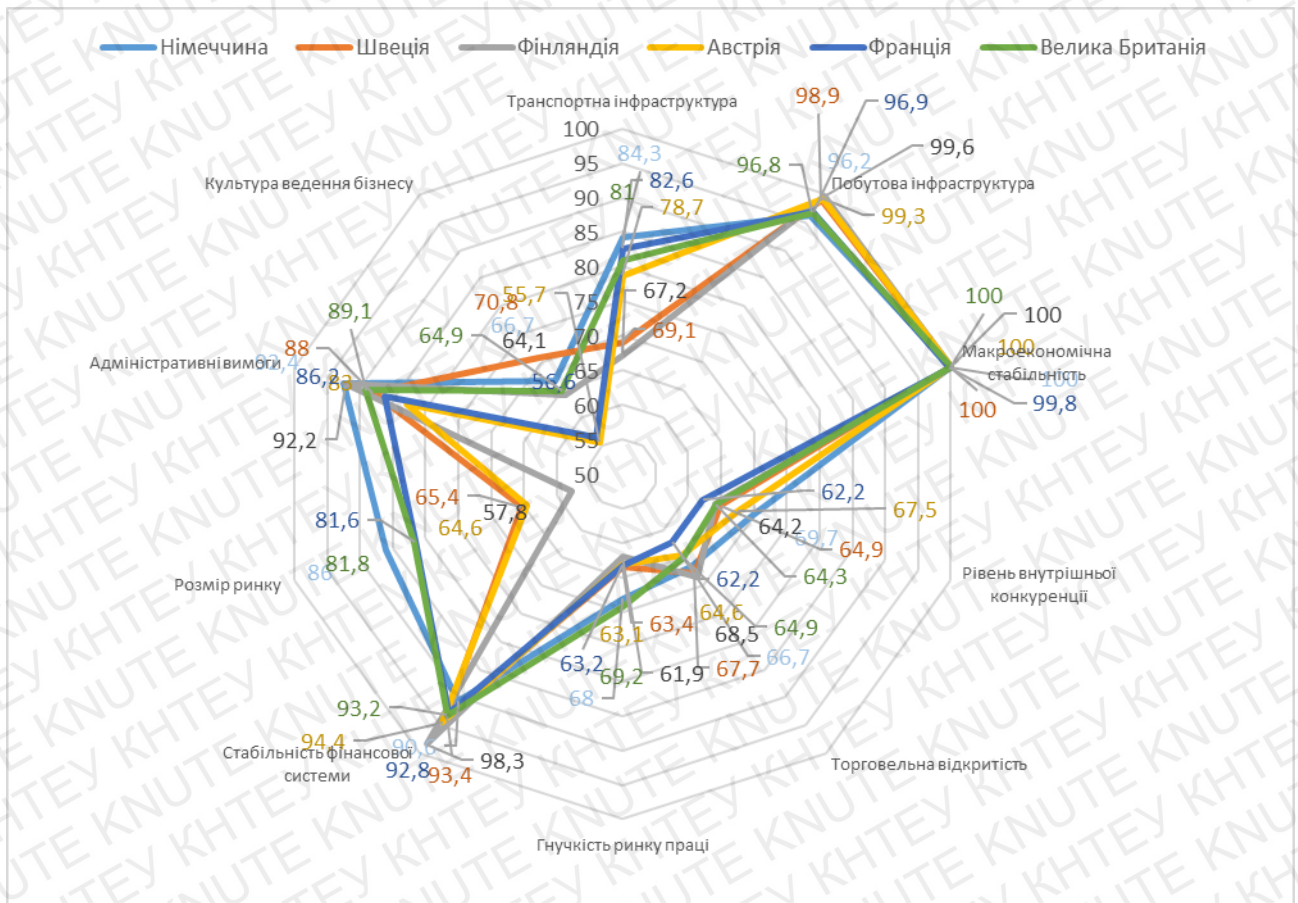

Рис. 2.7. Рівень привабливості потенційних країн-партнерів ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» за окремими характеристиками у 2019 р.

Джерело: The Global Competitiveness Report 2019 [електронний ресурс]. – режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

На наш погляд, за умови прийняття ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» рішення про посилення інвестиційної складової діяльності (як у якості реципієнта іноземних інвестицій, так і за умови прийняття рішення про інвестування у відкриття за кордоном представництв), саме на ринках зазначених країн доцільно шукати партнерів для реалізації таких проектів.

Висновки до розділу 2

Здійснений аналіз засвідчив, що у цілому вплив факторів зовнішнього середовища на діяльність ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» є сприятливим, оскільки ситуація на світовому ринку деревини протягом останніх років є стабільною, що створює для підприємства передбачувані умови ведення бізнесу, що на наш погляд є одним з ключових факторів, що визначає умови господарської діяльності підприємств. Водночас, з огляду на високу екологічну значущість галузі, діяльність підприємств у цій сфері регулюється значною кількістю локальних та міжнародних нормативно-правових актів. Це ускладнює здійснення господарських операцій, створює бар'єри для виходу на нові ринки та робить процес залучення інвестицій більш проблематичним.

Ще одним чинником зовнішнього середовища, який на нинішньому етапі позитивно впливає на діяльність ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ», проте у цілому є фактором ризику для підприємства, було виявлено динаміку валютного курсу. Так, зі зростанням курсу іноземної валюти обсяг отриманих у гривні коштів збільшується. У той самий час у таких умовах здійснення інвестування за кордон є вкрай складним для підприємства, що свідчить про доцільність здійснення такої діяльності лише після стабілізації макроекономічної ситуації в Україні.

З метою оцінки кожної з країн у контексті виявлення інвестиційних ризиків для ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» було розглянуто позиції кожної з них у рейтингу глобальної конкурентоспроможності, який є одним із основних орієнтирів отримання інформації про бізнес-клімат у країні. Здійснений аналіз засвідчив, що найбільш цікавими партнерами для ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у інвестиційній сфері є Німеччина та Велика Британія, а також Франція, позиції якої, попри трохи нижчий рівень фінансової стабільності, є високими. На наш погляд, ризики співпраці досліджуваного підприємства з підприємствами названих країн є найменшими, що має виключне значення у контексті забезпечення фінансової стабільності ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ». Окрім цього, на цих ринках існує стабільний попит на продукцію ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ», таким чином співпраця буде взаємовигідною для обох сторін.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ НІВЕЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РИЗИКІВ ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ»

3.1. Розробка заходів щодо ідентифікації та мінімізації інвестиційних ризиків ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ»

Здійснений аналіз факторів міжнародного бізнес-середовища свідчить про те, що ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у своїй діяльності стикається з чисельними ризиками, реалізація яких може суттєво знизити ефективність інвестиційної діяльності підприємства.

На нинішньому етапі інвестиційні ризики ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» пов'язані з процесом залучення з-за кордону фінансових ресурсів для подальшого розвитку бізнесу. Водночас підприємство розглядає можливості подальшого розширення діяльності за рахунок відкриття за кордоном представництв, існування яких дозволить полегшити процес комунікації зі споживачами на цільових ринках.

Однією з проблем ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» є те, що досліджуване підприємство не здійснює ідентифікацію зовнішніх та внутрішніх загроз (ні інвестиційних, ні будь-яких інших), що ускладнює процес управління ризиками. З огляду на це, одним із перших нововведень, які мають бути реалізовані на підприємстві, є впровадження на підприємстві функції ідентифікації інвестиційних ризиків.

Відповідна функція має бути покладена на менеджера інвестиційних проектів, який відповідає за співпрацю із зарубіжними партнерами та реалізує заходи, пов'язані із залученням коштів для розвитку підприємства. Кожен з проектів, що реалізуються підприємством, має підлягати аналізу у контексті виявлення основних зон ризику з метою формування заходів для їх мінімізації.

Здійснюючи ідентифікацію інвестиційних ризиків ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ», доцільно, на наш погляд, поділити їх на групи: фінансово-економічні, політичні, соціально-екологічні. Такі групи було визначено нами через те, що сфера діяльності ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» вимагає підвищеної уваги не лише до економічних індикаторів діяльності

підприємства, але і до її соціально-екологічних наслідків, оскільки будь-які заходи, пов'язані зі збільшенням обсягів господарських операцій підприємства, можуть мати вплив на соціально-економічну ситуацію у регіоні.

Фінансово-економічні ризики, пов'язані з інвестиційною діяльністю ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ», знаходяться у площині підвищення концентрації експортних операцій підприємства за умови залучення коштів з-за кордону. Наразі деревообробна галузь України є привабливою для іноземних інвесторів у контексті отримання ними можливостей формування на території іншої країни джерела постачання високоякісної сировини, виготовленої з іноземних природних ресурсів у відповідності з вимогами конкретного виробничого процесу. У таких умовах переважна частина продукції, яка виготовляється ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ», буде спрямовуватися до одного покупця, у випадку виникнення проблем у якого досліджуване нами підприємство зіткнеться з проблемою відсутністю ринку збуту, що призведе до унеможливлення здійснення підприємством господарської діяльності.

Фінансово-економічні ризики ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у сфері інвестиційної діяльності пов'язані також з тим, що за умови залучення іноземних інвестицій зарубіжні партнери підприємства отримають можливість впливати на умови здійснення зовнішньоторговельних операцій, що може призвести до зниження їх ефективності і, відповідно, погіршення фінансового стану підприємства.

Політичні ризики пов'язані із факторами зовнішнього середовища – політична нестабільність, висока вірогідність зміни політичного курсу країни за умови зміни політичної еліти, існування зв'язків між політичною елітою та великим бізнесом істотно знижують рівень інвестиційної привабливості країни. Такі ризики ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» досить важко мінімізувати, втім систематичний моніторинг політичної ситуації у контексті виявлення її впливу на процеси, які відбуваються у галузі, може дозволити підприємству тримати зазначені ризики під контролем.

До політичних ризиків доцільно також віднести високу вірогідність зміни законодавства України стосовно здійснення експорту деревини. Зважаючи на те, що протягом останніх років Уряд країни неодноразово вводив обмеження на експорт різних сортів деревини, іноземні інвестори можуть досить виважено підходити до прийняття рішень стосовно інвестування в Україну, що обумовлює необхідність для ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» проводити роз'яснювальну роботу щодо того, чи матимуть вплив будь-які законодавчі зміни на діяльність самого підприємства і за умови, якщо так, яким чином ситуація може бути стабілізована.

Соціально-екологічні ризики інвестиційної діяльності ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» пов'язані з виключним значенням деревообробної галузі для екологічної ситуації у країні. Приймаючи рішення стосовно інвестиційної діяльності, керівництву ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» доцільно брати до уваги, що метою інвесторів може стати мінімізація власних витрат на отримання високоякісної сировини, у той час як завданням самого підприємства є поряд з отриманням прибутків також помірковане ставлення до екофонду країни. Таким чином, поряд із вирубкою лісів для переробки підприємство інвестує кошти у насадження нових, що має здійснюватися також і за умови залучення іноземних інвестицій.

Із роллю ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у збереженні екофонду пов'язані також ризики погіршення суспільної думки стосовно підприємства, оскільки за умови виступів активістів проти дій компанії ризики зменшення обсягів її діяльності можуть бути досить високими.

Таким чином, на нинішньому етапі для забезпечення розвитку підприємства та уникнення погіршення його фінансових результатів менеджерам ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» доцільно постійно здійснювати моніторинг зовнішнього та внутрішнього середовища у контексті виявлення ризиків за такими групами: фінансово-економічні, політичні, соціально-екологічні. Результати проведеної нами первинної ідентифікації інвестиційних ризиків представлено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1.

**Оцінка інвестиційних ризиків ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» та джерел
їх виникнення**

Група ризиків	Джерело виникнення
Фінансово-економічні	Пов'язані з отриманням зарубіжними інвесторами можливості впливати на економічну політику підприємства. Високою є вірогідність збільшення рівня географічної та товарної концентрації експорту, зміни умов здійснення експортних операцій
Політичні	Пов'язані з нестабільністю політичної ситуації в країні, а також високою вірогідністю зміни регуляторного поля здійснення операцій у сфері торгівлі деревиною
Соціально-екологічні	Пов'язані зі значущістю деревообробної галузі для екофонду країни, а також значною роллю суспільної думки у формуванні іміджу підприємства на відповідному ринку

Джерело: складено автором.

Поряд з ідентифікацією ризиків інвестиційної діяльності ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» доцільно розробляти заходи, які дозволять мінімізувати вірогідність їх реалізації або (у випадку, якщо ризик є невідконтрольним підприємству) зменшити їх вплив на діяльність.

Одним з основних інструментів, які дозволять досліджуваному підприємству мінімізувати інвестиційні ризики, є ретельний аналіз усіх інвестиційних договорів, які укладаються ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ». Як свідчить практика, більшість підприємств за умови отримання інвестиційної пропозиції, пристають на неї, не здійснюючи ретельної оцінки можливих середньо- та довгострокових наслідків залучення інвестиційних ресурсів на тих чи інших умовах. У результаті, отримавши вплив на діяльність підприємства, нові співвласники приймають рішення щодо зміни окремих процесів, що може негативно вплинути на репутацію підприємства, звільнення працівників, припинення діяльності за окремими напрямками. Для уникнення такої ситуації ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» необхідно запровадити практику ризико-орієнтованого підходу, яка ще на етапі отримання пропозиції дозволить

виявити, з якими потенційними ризиками зіткнеться підприємство у випадку, якщо пристане на запропоновані умови.

Аналіз інвестиційних пропозицій повинен включати економічну оцінку пропозиції, тобто її можливий вплив на фінансовий стан підприємства (із розрахунком прогностичних показників ділової активності, ліквідності, платоспроможності), обґрунтування того, які проекти, що позитивно позначаються на діяльності підприємства, можна буде реалізувати внаслідок залучення додаткових фінансових ресурсів, і яким чином їх реалізація вплине на фінансові результати підприємства та його позиції на ринку, порівняння прогностичних результатів з фактичними показниками діяльності та прогнозами за умови відсутності додаткових інвестицій. Лише за умови прийнятності проекту за економічними критеріями, доцільним є перехід до аналізу інвестиційної пропозиції з метою ідентифікації інших категорій ризику.

Аналіз інвестиційної пропозиції у контексті інших категорій ризику, навіть якщо надіслані потенційним інвестором документи не містять конкретики щодо подальших планів, які стосуються управління досліджуваним підприємством, повинен дати відповідь на питання щодо того, що матиме підприємство можливість за умови залучення інвестицій самостійно приймати рішення у сфері кадрової, екологічної, маркетингово-комунікаційної політики. Якщо зазначені аспекти прямо не врегульовані інвестиційною пропозицією, доцільним є проведення додаткових переговорів для уточнення згаданих питань.

Якщо потенцій інвестор зазначить, що він здійснюватиме вплив на перелічені напрямки діяльності, менеджерам ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» необхідно буде уточнити, яким буде рівень автономії при прийнятті відповідних рішень, а також висунути умови стосовно обов'язковості реалізації тих заходів, які дозволять мінімізувати соціально-екологічні ризики.

Підготовча робота набуває особливого значення у процесі мінімізації інвестиційних ризиків ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ», оскільки вона дозволить

прийняти обґрунтоване рішення стосовно того, чи доцільною є подальша співпраця з потенційним інвестором.

З огляду на те, що ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» націлене на залучення додаткових джерел фінансування, необхідним є проведення активної роботи щодо пошуку зарубіжних партнерів. Для цього підприємству доцільно брати активну участь у міжнародних заходах, на яких збираються представники українського та зарубіжного бізнесу у сфері лісозаготівлі, деревообробки а також інших галузей, які є споживачами продукції, на виробництві якої спеціалізується досліджуване підприємства. Це дозволить ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» заявити про себе як про підприємство, готове розвиватися та збільшувати обсяги діяльності, та яке потребує для досягнення цієї мети зовнішніх інвестицій. Участь у таких заходах не вимагатиме від ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» значних витрат, оскільки оренда повноцінного стенду для досягнення цілей підприємства непотрібна. Водночас збільшення кількості відвідуваних івентів дозволить компанії істотно розширити перелік інвестиційних пропозицій, які будуть надходити на її адресу.

Ще однією групою інвестиційних ризиків, які необхідно мінімізувати ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ», є політичні. Вони пов'язані з неоднозначністю політичної ситуації в Україні, а також існуванням високої вірогідності зміни законодавства несприятливим для іноземних інвесторів чином.

Основним інструментом мінімізації політичних ризиків досліджуваного підприємства є якісні комунікаційна політика, націлена як на роботу з інвесторами, тобто надання їм роз'яснень стосовно впливу політичної ситуації на діяльність компанії та можливостей розвитку у таких умовах, так і на діалог з державними органами задля відстоювання власних інтересів у процесі прийняття ними рішень щодо регулювання ринку деревини.

Ще одним напрямом мінімізації одночасно політичних та соціально-екологічних інвестиційних ризиків ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» є формування позитивного іміджу підприємства як соціально та екологічного відповідального

інноватора, метою якого є не лише зростання обсягів отриманих доходів, але і прогресивний розвиток деревообробної галузі у цілому.

Імідж для підприємства, що має намір інтегруватися у систему міжнародного бізнесу шляхом залучення іноземних інвестицій, а згодом – через відкриття на цільових ринках власних представництв, позитивне ставлення суспільства та бізнес-спільноту має виключне значення. Окрім цього, за існування у ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» позитивного іміджу процес комунікації із органами державного управління та надання коментарів до окремих законодавчих ініціатив, націлених, у першу чергу, не на захист екофонду країни, а на відстоювання інтересів окремих бізнес-груп, стану більш ефективним, що у кінцевому результаті призведе до зменшення рівня політичних ризиків для підприємства.

Таким чином, узагальнюючи викладене, можна зробити висновок, що на нинішньому етапі ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» доцільно реалізувати не поодинокі заходи, а комплекс дій, націлених на ідентифікацію та мінімізацію інвестиційних ризиків.

У першу чергу, ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» необхідно визначити, хто зі співробітників буде здійснювати моніторинг ринку, та скласти графік проведення первинної їх діагностики, а також терміни актуалізації сформованого переліку. Поряд із цим, необхідно встановити, що детальному аналізу у контексті управління ризиками будуть підлягати усі інвестиційні пропозиції, які буде отримувати досліджуване підприємство. Окрім цього, доцільно сформулювати методику оцінки інвестиційних пропозицій у контексті економічних ризиків, у якій буде визначено, які саме показники доцільно розраховувати для прийняття рішення стосовно економічної доцільності прийняття або відхилення пропозиції про співпрацю.

Для збільшення кількості звернень потенційних інвесторів ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» доцільно розширити мережу конференцій та виставок, які відвідують представники підприємства, з метою пошуку партнерів. При цьому активно взаємодіяти підприємству доцільно не лише з великими деревообробними підприємствами, а також з представниками малого та

середнього бізнесу (зокрема, невеликими виробниками меблів), розміщеними у Німеччині, Великій Британії, Франції (тих країнах, які були обрані нами у якості перспективних у другому розділі роботи).

Також з метою мінімізації інвестиційних ризиків ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» доцільно вдосконалити комунікаційну політику шляхом формування іміджу прогресивного інноватора (що може бути досягнуто у тому числі через збільшення кількості наукових заходів, у яких представники підприємства братимуть участь), надання постійних роз'яснень зарубіжним партнерам щодо впливу політичної ситуації на діяльність підприємства, а також забезпечення діалогу з громадським суспільством, метою якого є захист екофонду України (рис. 3.1).

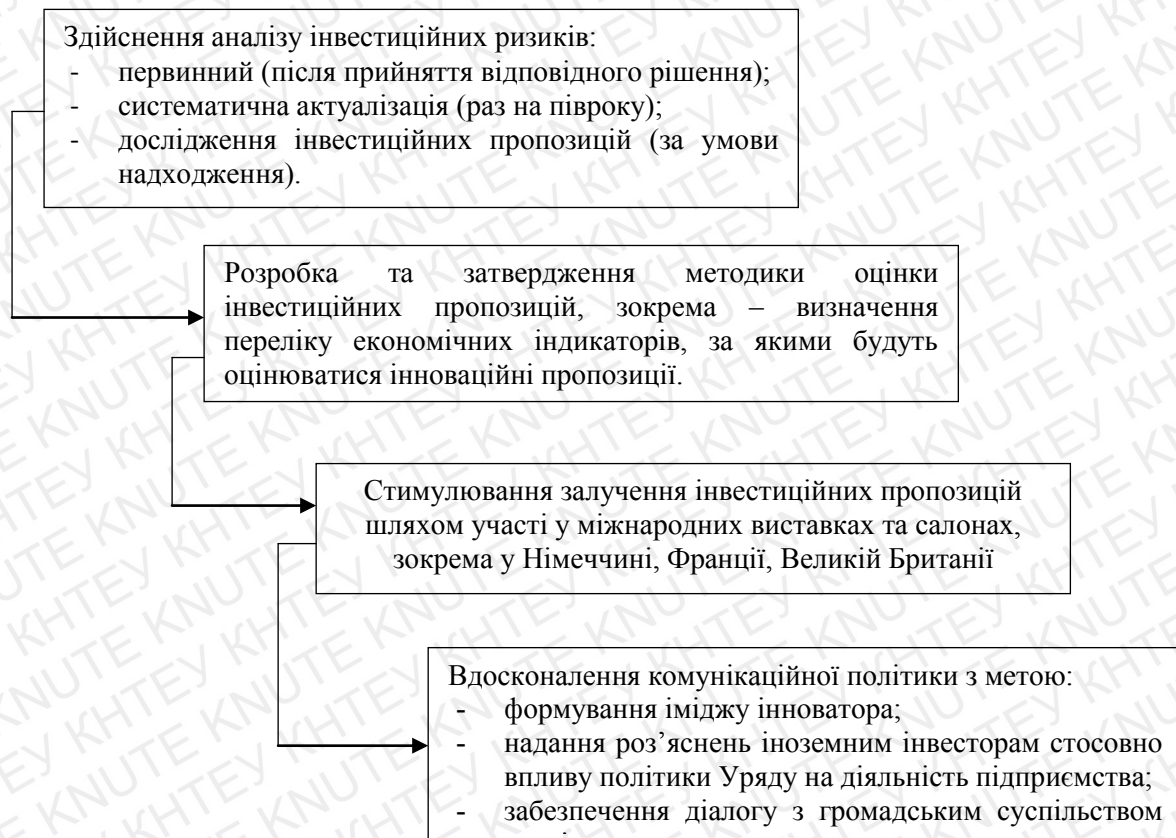

Рис. 3.1. Комплекс заходів для мінімізації інвестиційних ризиків ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ»

Джерело: складено автором.

На наш погляд, реалізація наданих пропозицій дозволить ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» з одного боку збільшити кількість отриманих інвестиційних пропозицій, а з іншого – мінімізувати ризики, пов'язані із залученням у міжнародні інвестиційні зв'язки.

3.2. Прогнозні показники діяльності ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» за умови впровадження наданих пропозицій

Як зазначалося у попередньому розділі роботи, важливу роль у процесі управління ризиками відіграє економічне обґрунтування процесу прийняття управлінських рішень у інвестиційній сфері. Аналогічно, впровадження наданих нами рекомендацій також вимагає здійснення відповідних розрахунків, які дозволять визначити, чи буде їх вплив на фінансові результати підприємства позитивним. З цією метою нами було визначено, якими можуть бути обсяги доходів та витрат підприємства за умови реалізації наданих нами рекомендацій та у випадку, якщо заходи, націлені на мінімізацію інвестиційних ризиків, реалізовані не будуть.

Запропоновані у попередньому параграфі заходи мають відобразитися на господарській діяльності ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у кількох аспектах. З одного боку, діяльність компанії стане більш розгалуженою: участь у міжнародних наукових та бізнес-заходах вимагатиме від менеджменту компанії більш гнучкого управління усіма напрямками зовнішньоекономічної діяльності.

Наступним наслідком реалізації запропонованих нами заходів є соціальний ефект, який полягає у підвищенні кваліфікації персоналу ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ». Реалізація заходів, націлених на вдосконалення процесу управління інвестиційними ризиками, передбачає участь усіх працівників компанії у процесі їх діагностики та оцінки. Подібний досвід сформує у колективу навички командної роботи, сприятиме покращенню аналітичного мислення. Як свідчить досвід, після запровадження на підприємствах подібної практики «мозкових» атак, ефективність роботи у колективі значно зростає, оскільки отриманий досвід починає використовуватися працівниками у повсякденній роботі, покращується взаємодія між працівниками в усіх сферах діяльності.

На сьогодні ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у своїй діяльності керується такими критеріями, як обсяг очікуваного прибутку та величина його можливих

коливань. У момент прийняття рішення неможливо отримати достовірні й повні знання про майбутнє середовище реалізації стратегії підприємства, про вплив усіх дієвих і потенційних внутрішніх та зовнішніх чинників. Все це – вияв невизначеності, яка є об'єктивною формою існування навколишнього світу. Це свідчить про те, що ризик стратегічних рішень досліджуваного підприємства навіть за умови реалізації запропонованих заходів не може бути нульовим. На наш погляд, реалізація на ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» запропонованих заходів дозволить компанії уникнути невинуватених ризиків, що є найбільш загрозливим для підприємства. На наш погляд, неможливо повністю визначити потенційні причини, що можуть привести до небажаного розвитку подій і відхилення від поставленої мети. Проте для досягнення мети завжди можна знайти рішення, яке забезпечить компромісний рівень ризику, який буде прийнятним як своєрідний баланс між очікуваним позитивним результатом і витратами, понесеними на його досягнення. Саме на формування такого формату роботи ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» і направлені запропоновані нами заходи.

Реалізація запропонованих заходів на ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» сприятиме формуванню у керівництва компанії свідомого ставлення до ризику та відповідної системи заходів щодо управління ним.

Для прогнозування фінансових результатів ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» нами було зроблено припущення, що за незмінності управлінської системи тенденції попередніх періодів зберігатимуться і надалі. Беручи до уваги планові обсяги доходів та витрат 2019 р., отримані на підприємстві, ми визначили, що за умови збереження існуючих тенденцій протягом наступних років обсяги чистого доходу ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» будуть зростати у середньому у 2,21 рази на рік, у той час як собівартість реалізованої продукції збільшуватиметься у 2,1 рази. Як наслідок, досліджуване підприємство матиме можливість істотно збільшити обсяги отриманого валового прибутку.

Адміністративні витрати ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» за умови збереження існуючих тенденцій будуть збільшуватися у середньому на 21% щорічно,

витрати на збут зростатимуть найбільше – у 2,41 рази щороку, темп зростання інших операційних витрат складе 1,14.

За умови перенесення на майбутні періоди таких показників динаміки доходів та витрат, до 2022 р. чистий дохід ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» складатиме 403112,32 тис. грн., собівартість реалізованої продукції - 225042,36 тис. грн., що дозволить підприємству отримати 178069,95 тис. грн. валового прибутку. Адміністративні витрати досліджуваного підприємства на кінець прогнозного періоду за збереження існуючих тенденцій складуть 3855,89 тис. грн., витрати на збут збільшаться до 54575,49 тис. грн., інші операційні витрати дорівнюватимуть 1977,05 тис. грн. У результаті, фінансовий результат підприємства до оподаткування складе 117661,52 тис. грн., а чистий фінансовий результат дорівнюватиме 92952,60 тис. грн. (табл. 3.2).

Таблиця 3.2.

Прогнозна фінансові результати ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у 2020 – 2022 рр. за незмінності підходів до інвестиційної діяльності, тис. грн.

Показник	Факт	Попередні дані	Прогноз			Абсолютне відхилення				
	2018	2019	2020	2021	2022	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	2022/ 2018
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	49990,76	37508,79	82774,65	182667,68	403112,32	-12481,97	45265,87	99893,03	220444,63	353121,56
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	27731,31	24419,17	51196,70	107337,91	225042,36	-3312,14	26777,54	56141,21	117704,46	197311,05
Валовий прибуток/збиток	22259,44	13089,62	31577,95	75329,77	178069,95	-9169,82	18488,33	43751,82	102740,18	155810,51
Адміністративні витрати	4108,22	2109,64	2579,37	3153,69	3855,89	-1998,58	469,73	574,32	702,20	-252,33
Витрати на збут	3864,95	3908,81	9412,29	22664,52	54575,49	43,86	5503,48	13252,23	31910,97	50710,54
Інші операційні витрати	2778,44	1331,35	1518,92	1732,91	1977,05	-1447,09	187,57	213,99	244,14	-801,39
Фінансовий результат до оподаткування	11507,83	5739,82	18067,37	47778,65	117661,52	-5768,01	12327,55	29711,28	69882,87	106153,69
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2120,09	1205,36	3794,15	10033,52	24708,92	-914,73	2588,78	6239,37	14675,40	22588,83
Чистий фінансовий результат	9387,75	4534,46	14273,22	37745,13	92952,60	-4853,29	9738,76	23471,91	55207,47	83564,85

Джерело: розраховано автором.

Здійснені розрахунки вказують, що за умови збереження існуючих тенденцій протягом наступних років рівень інвестиційної привабливості ТОВ

«ПОРТТЕХІНВЕСТ» істотно збільшиться, що обумовить зростання кількості інвестиційних пропозицій і актуалізує формування на підприємстві дієвої системи ідентифікації та мінімізації інвестиційних ризиків. Зазначене вказує на актуальність впровадження у практичну діяльність підприємства наданих рекомендацій.

Реалізація наданих нами рекомендацій вимагатиме від ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» понесення додаткових збутових витрат, оскільки саме участь у міжнародних конференціях та виставках вимагатиме від досліджуваного підприємства значних видатків. При здійсненні розрахунків ми робили припущення, що у середньому збутові витрати ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» порівняно із базовим варіантом зростуть за умови впровадження наданих рекомендацій на 15%. Таким чином, обсяг витрат на збут підприємства у 2022 р. складе 62761,82 тис. грн.

Ми вважаємо, що з огляду на тенденцію до швидкого зростання витрат підприємства протягом останніх років додаткового їх збільшення на 15% буде достатньо для активізації комунікаційної діяльності ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ». Навіть якщо вважати, що активна участь у міжнародних заходах не призведе до інших наслідків окрім збільшення кількості інвестиційних пропозицій для ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ», можна очікувати, що підприємство лишиться прибутковим, а обсяг чистого прибутку до 2022 р. складе 86485,40 тис. грн. (додаток М). Водночас за таких умов відбудеться активізація інвестиційної взаємодії з партнерами, що у майбутньому дозволить підприємству істотно наростити обсяги господарських операцій.

Відзначимо, що за умови впровадження наданих нами рекомендацій ми очікуємо також збільшення обсягів замовлень на продукцію ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» від зарубіжних покупців внаслідок знайомства з великою кількістю потенційних клієнтів під час участі у міжнародних заходах. Виникнення такого ефекту прогнозуємо починаючи з 2021 р., у той час як за умови реалізації наданих рекомендацій фінансові результати підприємства у 2020 р. у будь-якому випадку будуть меншими за базовий варіант з огляду на

значні стартові витрати. Таким чином, за умови існування вторинних ефектів від реалізації наданих рекомендацій (тобто, додаткового збільшення обсягів діяльності на 10% щороку), до 2022 р. чистий дохід ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» складе 443423,55 тис. грн., собівартість реалізованої продукції - 247546,60 тис. грн., а валовий прибуток - 195876,95 тис. грн. За незмінності адміністративних та інших операційних витрат і збільшенні витрат на збут на 15% понад базовий варіант фінансовий результат підприємства до оподаткування складе 127282,19 тис. грн., а чистий фінансовий результат - 100552,93 тис. грн., що на 7600,33 тис. грн. більше аніж обсяг чистого прибутку, який підприємство зможе отримати за незмінності підходів до управління інвестиційними ризиками (додаток Н).

Загалом, навіть якщо на практиці реалізується сценарій, середній між оптимістичним та песимістичним підходами, можна очікувати, що до 2022 р. чистий дохід досліджуваного підприємства зросте до 423267,93 тис. грн., собівартість реалізованої продукції – до 236294,48 тис. грн., у результаті чого валовий прибуток дорівнюватиме 186973,45 тис. грн. Фінансовий результат підприємства за таких умов складатиме 118378,69 тис. грн., а чистий фінансовий результат - 93519,17 тис. грн., що на 566,57 тис. грн. більше за базовий варіант (зважаючи на те, що збільшення обсягів діяльності і зростання прибутків не було основною метою надання рекомендацій, такий результат можна вважати позитивним) (табл. 3.3).

Загалом, за умови реалізації запропонованих заходів управління ризиками на ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» не зводитиметься лише їх визначення. Висновок щодо суттєвості ризику і достатності попереджувальних заходів формуватиметься на підприємстві лише тоді, коли ризик буде описаний у вигляді зіставних показників. При цьому основні зусилля при дослідженні ризику спрямовуватимуться на пошук і детальний опис факторів ризику, а також механізми їх регулювання.

Таблиця 3.3.

Прогнозна фінансові результати ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у 2020 – 2022 рр. за умови реалізації наданих пропозицій, тис. грн.

Показник	Факт	Попередні дані	Прогноз			Абсолютне відхилення				
	2018	2019	2020	2021	2022	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	2022/ 2018
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	49990,76	37508,79	82774,65	191801,06	423267,93	-12481,97	45265,87	109026,41	231466,87	373277,17
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	27731,31	24419,17	51196,70	112704,80	236294,48	-3312,14	26777,54	61508,10	123589,68	208563,17
Валовий прибуток/збиток	22259,44	13089,62	31577,95	79096,26	186973,45	-9169,82	18488,33	47518,31	107877,19	164714,01
Адміністративні витрати	4108,22	2109,64	2579,37	3153,69	3855,89	-1998,58	469,73	574,32	702,20	-252,33
Витрати на збут	3864,95	3908,81	10824,14	26064,20	62761,82	43,86	6915,33	15240,06	36697,62	58896,87
Інші операційні витрати	2778,44	1331,35	1518,92	1732,91	1977,05	-1447,09	187,57	213,99	244,14	-801,39
Фінансовий результат до оподаткування	11507,83	5739,82	16655,53	48145,46	118378,69	-5768,01	10915,70	31489,93	70233,23	106870,86
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2120,09	1205,36	3497,66	10110,55	24859,53	-914,73	2292,30	6612,89	14748,98	22739,44
Чистий фінансовий результат	9387,75	4534,46	13157,87	38034,91	93519,17	-4853,29	8623,41	24877,05	55484,25	84131,42

Джерело: розраховано автором.

Система управління інвестиційними ризиками, розроблена для ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» передбачає всебічне аналізування сукупності наявних ризиків, їх оцінювання і вироблення механізмів контролю. Проблему управління ризиками не можна ефективно вирішити набором окремих заходів, тобто рішення повинні прийматись узгоджено, із врахуванням усіх аспектів діяльності. Жодне бізнес-рішення не можна приймати без усвідомлення міри ризику, адекватної до рішення, що приймається. Комплексне управління ризиками має бути невід'ємною частиною стратегічного і оперативного управління ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» в умовах залучення у інвестиційні процеси. Функції, що покладаються на систему управління ризиком, зумовлюють зміст самого процесу управління. Підприємства вимушені приймати рішення, враховуючи нові, специфічні аспекти прояву невизначеності. Істотним чинником ризику у сучасних умовах є тенденція до глобалізації економіки. Більшість проблем, пов'язаних з управлінням ризиком,

у сучасних умовах можна вирішити доволі оперативно за допомогою підвищення стратегічної значущості ризик-менеджменту на рівні підприємств, введенням нових координуючих механізмів, що дають компаніям змогу працювати в одному напрямку, не відхиляючись від вказаної траєкторії. Створення методологічної бази ухвалення рішень в умовах економічного ризику, її практичне опрацювання і адаптація – питання перспективи, що забезпечує підтримку і розвиток позитивних тенденцій ефективного зростання ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ».

На наш погляд, у нинішніх умовах для підтримки власних позицій ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» доцільно приймати нетрадиційні та сміливі рішення, але це теж підвищує ступінь економічного ризику. Досліджуваному підприємству потрібно не уникати можливого ризику, а вміти правильно оцінювати його ступінь і безпосередньо управляти ним з метою його обмеження. Необхідно своєчасно враховувати чинники ризику при прийнятті інвестиційних рішень, кваліфіковано організовувати процес управління ризиковою ситуацією, що спрямована на забезпечення адаптації діяльності підприємства до мінливих умов внутрішнього та зовнішнього середовищ.

Ефективність роботи системи контролю інвестиційними ризиками наряду залежить від достовірності, повноти і надійності інформації про підприємство. Саме власники ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ», які керують та очолюють управлінський процес, повинні бути зацікавленими в одержанні якісної інформації. Це дасть змогу не лише прийняти правильне рішення, а й мінімізувати ризик. Таким чином, реалізація запропонованих нами заходів дасть ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» можливість також покращити фінансовий стан підприємства, підвищити рівень управління компанією, створити на підприємстві команду односторонніх, зусилля яких спрямовуватимуться на покращення позицій компанії на ринку.

Висновки до розділу 3

На нинішньому етапі для забезпечення розвитку підприємства та уникнення погіршення його фінансових результатів менеджерам ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» доцільно постійно здійснювати моніторинг зовнішнього та внутрішнього середовища у контексті виявлення ризиків за такими групами: фінансово-економічні, політичні, соціально-екологічні.

Для мінімізації таких ризиків необхідно визначити, хто зі співробітників буде здійснювати моніторинг ринку, та скласти графік проведення первинної їх діагностики, а також терміни актуалізації сформованого переліку. Для збільшення кількості звернень потенційних інвесторів ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» доцільно розширити мережу конференцій та виставок, які відвідують представники підприємства, з метою пошуку партнерів. Також з метою мінімізації інвестиційних ризиків ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» доцільно вдосконалити комунікаційну політику шляхом формування іміджу прогресивного інноватора, надання постійних роз'яснень зарубіжним партнерам щодо впливу політичної ситуації на діяльність підприємства, а також забезпечення діалогу з громадським суспільством, метою якого є захист екофонду України.

За умови перенесення на майбутні періоди таких показників динаміки доходів та витрат, до 2022 р. чистий дохід ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» складатиме 403112,32 тис. грн., а чистий фінансовий результат дорівнюватиме 92952,60 тис. грн.

Реалізація наданих нами рекомендацій вимагатиме від ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» понесення додаткових збутових витрат (їх обсяг у 2022 р. складе 62761,82 тис. грн.). Таким чином, за умови впровадження наданих рекомендацій можна очікувати, що до 2022 р. чистий дохід досліджуваного підприємства зросте до 423267,93 тис. грн., собівартість реалізованої продукції – до 236294,48 тис. грн., чистий фінансовий результат - 93519,17 тис. грн., що на 566,57 тис. грн. більше за базовий варіант.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» - українське підприємство, що працює у сфері деревообробки. За 5 років обсяги діяльності підприємства істотно збільшилися, що було пов'язано, у тому числі, зі збільшенням обсягів експорту на європейський ринок.

За 5 років, за які було досліджено діяльність підприємства, ним було вирішено низку питань, зокрема збільшено власний капітал і, відповідно, стабілізовано рівень платоспроможності, покращено показники ділової активності, вдосконалено матеріально-технічну базу, збільшено рівень рентабельності. Водночас проблемою ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» все ще залишається низький рівень ліквідності, пов'язаний, у першу чергу, з переважанням у структурі майна необоротних активів. Попри те, що зазначена проблема не є критичною, у довгостроковій перспективі вона потребує вирішення.

ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» є активним учасником зовнішньоекономічної діяльності з 2015 р. Зокрема, підприємство експортує за кордон паливну та бондарну деревину, а також лісоматеріали. Основним ринком для експорту є Угорщина, значною є також частка Словаччини.

Здійснені розрахунки свідчать, що експорт товарів за кордон є для підприємства вигідним, оскільки за 4 роки коефіцієнт ефективності експортних операцій збільшився з 1,15 до 1,32, а за окремими групами – до 1,36. Такий результат операцій, з одного боку, вказує на перспективність співпраці саме з зарубіжними партнерами, а з іншого – обумовлює пошук нових форм співпраці, у тому числі – у сфері інвестування. Здійснюючи експортні операції, ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» визначило основні ризики, з якими підприємство може зіткнутися на конкретних ринках, що за умови прийняття відповідних рішень дасть можливість уникнути додаткових загроз.

Здійснений аналіз засвідчив, що у цілому вплив факторів зовнішнього середовища на діяльність ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» є сприятливим, оскільки ситуація на світовому ринку деревини протягом останніх років є стабільною,

що створює для підприємства передбачувані умови ведення бізнесу, що на наш погляд є одним з ключових факторів, що визначає умови господарської діяльності підприємств. Водночас, з огляду на високу екологічну значущість галузі, діяльність підприємств у цій сфері регулюється значною кількістю локальних та міжнародних нормативно-правових актів. Це ускладнює здійснення господарських операцій, створює бар'єри для виходу на нові ринки та робить процес залучення інвестицій більш проблематичним.

Ще одним чинником зовнішнього середовища, який на нинішньому етапі позитивно впливає на діяльність ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ», проте у цілому є фактором ризику для підприємства, є динаміка валютного курсу. Так, зі зростанням курсу іноземної валюти обсяг отриманих у гривні коштів збільшується. У той самий час у таких умовах здійснення інвестування за кордон є вкрай складним для підприємства, що свідчить про доцільність здійснення такої діяльності лише після стабілізації макроекономічної ситуації в Україні.

З метою оцінки кожної з країн у контексті виявлення інвестиційних ризиків для ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» було розглянуто позиції кожної з них у рейтингу глобальної конкурентоспроможності, який є одним із основних орієнтирів отримання інформації про бізнес-клімат у країні. Здійснений аналіз засвідчив, що найбільш цікавими партнерами для ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у інвестиційній сфері є Німеччина та Велика Британія, а також Франція, позиції якої, попри трохи нижчий рівень фінансової стабільності, є високими. На наш погляд, ризики співпраці досліджуваного підприємства з підприємствами названих країн є найменшими, що має виключне значення у контексті забезпечення фінансової стабільності ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ». Окрім цього, на цих ринках існує стабільний попит на продукцію ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ», таким чином співпраця буде взаємовигідною для обох сторін.

На нинішньому етапі для забезпечення розвитку підприємства та уникнення погіршення його фінансових результатів менеджерам ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» доцільно постійно здійснювати моніторинг зовнішнього

та внутрішнього середовища у контексті виявлення ризиків за такими групами: фінансово-економічні, політичні, соціально-екологічні.

Для мінімізації таких ризиків ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» доцільно реалізувати не поодинокі заходи, а комплекс дій, націлених на ідентифікацію та мінімізацію інвестиційних ризиків.

У першу чергу, ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» необхідно визначити, хто зі співробітників буде здійснювати моніторинг ринку, та скласти графік проведення первинної їх діагностики, а також терміни актуалізації сформованого переліку. Окрім цього, доцільно сформувати методику оцінки інвестиційних пропозицій у контексті економічних ризиків.

Для збільшення кількості звернень потенційних інвесторів ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» доцільно розширити мережу конференцій та виставок, які відвідують представники підприємства, з метою пошуку партнерів. При цьому активно взаємодіяти підприємству доцільно не лише з великими деревообробними підприємствами, а також з представниками малого та середнього бізнесу (зокрема, невеликими виробниками меблів), розміщеними у Німеччині, Фінляндії, Франції.

Також з метою мінімізації інвестиційних ризиків ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» доцільно вдосконалити комунікаційну політику шляхом формування іміджу прогресивного інноватора, надання постійних роз'яснень зарубіжним партнерам щодо впливу політичної ситуації на діяльність підприємства, а також забезпечення діалогу з громадським суспільством, метою якого є захист екофонду України.

За умови перенесення на майбутні періоди таких показників динаміки доходів та витрат, до 2022 р. чистий дохід ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» складатиме 403112,32 тис. грн., собівартість реалізованої продукції - 225042,36 тис. грн. адміністративні витрати досліджуваного підприємства на кінець прогнозного періоду за збереження існуючих тенденцій складуть 3855,89 тис. грн., витрати на збут збільшаться до 54575,49 тис. грн., інші операційні витрати

дорівнюватимуть 1977,05 тис. грн. У результаті чистий фінансовий результат дорівнюватиме 92952,60 тис. грн.

Реалізація наданих нами рекомендацій вимагатиме від ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» понесення додаткових збутових витрат, оскільки саме участь у міжнародних конференціях та виставках вимагатиме від досліджуваного підприємства значних видатків (обсяг витрат на збут підприємства у 2022 р. складе 62761,82 тис. грн.). Загалом, за умови впровадження наданих рекомендацій можна очікувати, що до 2022 р. чистий дохід досліджуваного підприємства зросте до 423267,93 тис. грн., собівартість реалізованої продукції – до 236294,48 тис. грн., чистий фінансовий результат - 93519,17 тис. грн., що на 566,57 тис. грн. більше за базовий варіант.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антипенко І. В. Сучасні наукові підходи до концептуалізації політичного ризику [Електронний ресурс] / І. В. Антипенко // Інвестиції: практика та досвід. - 2019. - № 2. - С. 107-112.
2. Башинська І. О. Управління ризиками як напрям забезпечення конкурентоспроможності підприємств [Електронний ресурс] / І. О. Башинська, А. О. Валянська, Г. І. Гомонюк // Молодий вчений. - 2019. - № 1(2). - С. 413-416.
3. Березіна С.Б. Соціальні ризики: теорія, методологія, захист [Текст] : монографія / С. Б. Березіна ; НАН України, Ін-т демографії та соц. дослідж. ім. М. В. Птухи. - Київ : Компрінт, 2018. - 545 с.
4. Бець М. Т. Еколого-економічні ризики у підприємництві [Електронний ресурс] : навч. посіб. / М. Т. Бець ; [Нац. ун-т "Львів. політехніка"]. - Електрон. текст. дані. - Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2018. - 1 електрон. опт. диск (DVD-ROM) (6,11 Мб). - Систем. требования: Пристрій для читання DVD-дисків. - Назва з тит. екрану. - 45 прим. - ISBN 978-966-941-163-1 (CD box)
5. Бондарева Т.І. Розроблення плану управління ризиками [Текст] : навч. посіб. до виконання практ. робіт / Т. І. Бондарева, Н. І. Марченко ; Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т". - Харків : ХАІ, 2018. - 55 с.
6. Воронець Д. О. Модель процесу управління ризиками диверсифікації діяльності підприємства [Електронний ресурс] / Д. О. Воронець // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2019. - № 1. - С. 13-16.
7. Герасимчук Н.А. Економічні і фінансові ризики [Текст] : (навч. посіб.) / Герасимчук Н. А., Мірзоева Т. В., Томашевська О. А. - 2-е вид. - Київ : Компрінт, 2018. - 366 с.
8. Герасимчук Н.А. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків [Текст] : [навч. посіб.] / [Герасимчук Н. А., Мірзоева Т. В., Томашевська О.

- А.] ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. - Вид. 2-е. - Київ : Компринт, 2018. - 595 с.
9. Дідович І.І. Ризик-менеджмент у сфері зовнішньоекономічної діяльності [Текст] : навч. посіб. / Дідович І. І., Вайданич Т. В., Кульчицька Е. А. ; Нац. лісотехн. ун-т України. - Львів : Растр-7, 2017. - 158 с.
 10. Драган І. В. Інвестиційне забезпечення екологічних проектів суб'єктів господарювання [Електронний ресурс] / І. В. Драган // Агросвіт. - 2019. - № 5. - С. 41-46.
 11. Єфремова Н. Ф. Соціально відповідальні інвестиції: сутність та напрями спрямування [Електронний ресурс] / Н. Ф. Єфремова, О. В. Коваленко, О. В. Присвітла // Modern economics. - 2019. - № 13. - С. 95-100.
 12. Занора В.В. Управління підприємствами: планування технологічних витрат, ризик-менеджмент, мотивування, прийняття управлінських рішень [Текст] : монографія / В. О. Занора, С. В. Войтко ; Нац. техн. ун-т України "Київ. політехн. ін-т ім. Ігоря Сікорського". - Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського : Політехніка, 2017. - 223 с.
 13. Карпенко Є. А. Аудит бізнес-ризиків: переваги, недоліки та можливості застосування в Україні [Електронний ресурс] / Є. А. Карпенко, В. А. Кулик // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. - 2019. - Вип. 33. - С. 225-230.
 14. Карпук А. І. Інвестиційне забезпечення відтворення лісового біорізноманіття в контексті диверсифікації діяльності лісогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / А. І. Карпук, Ю. Ю. Несторьяк, О. М. Олексієвець // Інвестиції: практика та досвід. - 2019. - № 1. - С. 5-12.
 15. Коренюк П.І, Формування інвестиційної привабливості підприємств галузей національної економіки [Текст] : монографія / П. І. Коренюк, О. Т. Левандівський ; Дніпров. держ. техн. ун-т (ДДТУ). - Кам'янське : ДДТУ, 2019. - 293 с.

16. Лук'янова В.В. Управління ризиками на промислових підприємствах [Текст] : [монографія] / Лук'янова В. В., Цвігун Т. В. - Хмельницький : ХНУ, 2017. - 206 с.
17. Маркетингові дослідження інновацій та підприємницькі ризики [Текст] : [колект. монографія] / [М. А. Окландер] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. А. Окландера. - Одеса : Астропринт, 2017. - 280 с.
18. Назукова Н. М. Податкове стимулювання інвестицій у контексті інноваційно-орієнтованого економічного зростання: європейський досвід та українські реалії [Електронний ресурс] / Н. М. Назукова // Інвестиції: практика та досвід. - 2019. - № 6. - С. 14-21.
19. Нижник О. В. Система управління ризиками у підвищенні конкурентного потенціалу підприємства [Електронний ресурс] / О. В. Нижник // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2019. - № 1. - С. 33-36.
20. Обґрунтування підприємницьких рішень і оцінювання ризиків [Текст] : посібник-практикум / уклад.: В. І. Кифяк, З. І Кобеля ; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці : Рута, 2017. - 159 с.
21. Олексієвець О. М. Диверсифікація діяльності державних лісогосподарських підприємств Рівненської області: фінансово-інвестиційні та екологічні аспекти [Електронний ресурс] / О. М. Олексієвець // Інвестиції: практика та досвід. - 2019. - № 6. - С. 51-56.
22. Полінкевич О.М. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків [Текст] : навч. посіб. / О. М. Полінкевич, І. Г. Волинець ; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. - Луцьк : Вежа-Друк, 2018. - 335 с.
23. Сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
24. Сайт Національного банку України [Електронний Ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/>
25. Сейсебаєва Н. Г. Методичний підхід до визначення ефективності системи ризик-менеджменту підприємства шляхом комплексного оцінювання його

- ризиків [Електронний ресурс] / Н. Г. Сейсебаєва, Е. О. Трещова // Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. - 2019. - Вип. 1. - С. 25-31.
26. Семенова К. Д. Ризики діяльності промислових підприємств: інтегральне оцінювання [Текст] : монографія / [К. Д. Семенова, К. І. Тарасова] ; Одес. нац. екон. ун-т. - Одеса : Гуляєва В. М., 2017. - 234 с.
27. Сидоров І. П. Формування інноваційно-інвестиційної стратегії розвитку підприємства [Електронний ресурс] / І. П. Сидоров // Інвестиції: практика та досвід. - 2019. - № 3. - С. 72-76.
28. Статистичний довідник UNCTAD [Електронний ресурс]. – режим доступу: <https://unctad.org/en/Pages/statistics.aspx>
29. Теорія та методологія формування інвестиційно-фінансової стратегії розвитку суб'єктів національного господарства [Текст] : [колект.] монографія / [В. С. Білозубенко та ін.] ; [голов. ред. Л. М. Савчук, А. В. Череп]. - Дніпро : Журфонд, 2019. - 419 с.
30. Фінансові ризики суб'єктів господарювання [Текст] : навч. посіб. / [Кнейслер О. В. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Кнейслер О. В. ; Тернопіл. нац. екон. ун-т. - Тернопіль : Осадца Ю. В. [вид.], 2017. - 137 с.
31. Шереметьєва О.Ю. Регулювання та управління валютними ризиками: правовий аспект [Текст] : монографія / О. Ю. Шереметьєва ; Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - Київ : КНЕУ, 2017. - 213 с.
32. Юрчук Н. П. Інноваційно-інвестиційна діяльність як основа реалізації концепції сталого розвитку економіки України [Електронний ресурс] / Н. П. Юрчук, В. Ю. Вовк, Р. П. Топіна // Агросвіт. - 2019. - № 3. - С. 53-61.
33. Яремко А. Д. Адаптивне управління інвестиційною політикою підприємства [Електронний ресурс] / А. Д. Яремко // Вісник економіки транспорту і промисловості. - 2019. - № 65. - С. 156-166.
34. The Global Competitiveness Report 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

Додаток Б

Динаміка зміни обсягів активів ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у 2014 – 2018 рр., тис. грн.

Стаття балансу	Баланс на					Відносне відхилення				
	31.12.14	31.12.15	31.12.16	31.12.17	31.12.18	2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017	2018/ 2014
Нематеріальні активи	130,22	3596,65	3236,94	3696,60	4248,32	27,62	0,90	1,14	1,15	32,62
Незавершені капітальні інвестиції	18,35	526,01	471,01	0,00	0,00	28,66	0,90	-	-	-
Основні засоби	319,35	3478,66	3655,40	5859,10	5292,09	10,89	1,05	1,60	-	16,57
Інші необоротні активи	2,71	54,01	141,18	257,08	223,91	-	-	1,82	0,87	-
Усього необоротні активи	470,64	7655,33	7504,53	9812,78	9764,32	16,27	0,98	1,31	1,00	20,75
Запаси	390,74	538,88	451,55	15,64	32,06	1,38	0,84	0,03	2,05	0,08
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи послуги	1846,07	2342,94	1919,49	562,43	2043,46	1,27	0,82	0,29	3,63	1,11
Дебіторська заборгованість за рахунками: за бюджетом	2,24	8,20	21,39	30,21	174,75	3,67	2,61	1,41	5,79	78,16
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	20,08	34,28	23,94	28,28	49,50	1,71	0,70	1,18	1,75	2,47
Інша поточна дебіторська заборгованість	1665,13	2958,59	1161,80	545,63	2073,37	1,78	0,39	0,47	3,80	1,25
Гроші та їх еквіваленти	529,02	515,34	154,19	352,52	405,17	0,97	0,30	2,29	1,15	0,77
Інші оборотні активи	369,75	1699,50	217,80	903,54	493,07	4,60	0,13	4,15	0,55	1,33
Усього оборотні активи	4823,01	8097,73	3950,16	2438,25	5271,37	1,68	0,49	0,62	2,16	1,09
Баланс	5293,65	15753,06	11454,69	12251,03	15035,69	2,98	0,73	1,07	1,23	2,84

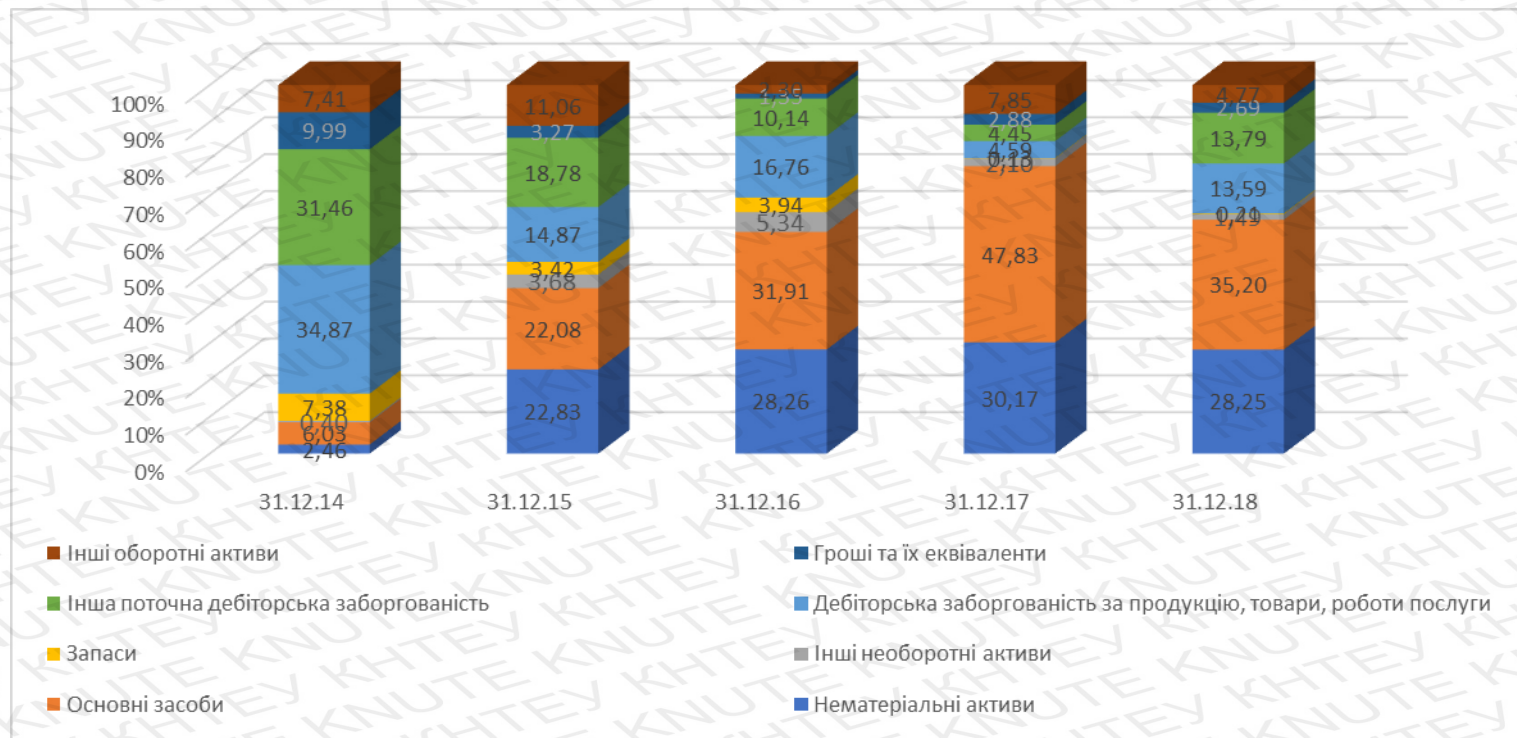

Рис. В.1 Структура активів ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у 2014 – 2018 рр., %

Додаток Г

Динаміка зміни обсягів пасивів ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у 2014 – 2018 рр., тис. грн.

Стаття балансу	Баланс на					Відносне відхилення				
	31.12.14	31.12.15	31.12.16	31.12.17	31.12.18	2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017	2018/ 2014
Зареєстрований (пайовий) капітал	320,00	320,00	320,00	320,00	320,00	0,00	-320,00	-640,00	-960,00	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-548,52	-328,49	239,23	1280,43	8588,43	9136,94	9465,44	9226,20	7945,77	9136,94
Усього власний капітал	-228,52	-8,49	559,23	1600,43	8908,43	0,04	-65,84	2,86	5,57	-38,98
Короткострокові кредити банків	0,00	0,00	0,00	82,20	57,54	-	-	-	0,70	-
Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги	5,70	52,94	128,12	107,85	83,52	9,29	2,42	0,84	0,77	14,65
розрахунками з бюджетом	35,40	14,03	111,13	195,31	186,21	0,40	7,92	1,76	0,95	5,26
розрахунками зі страхування	18,41	50,74	102,04	149,38	485,42	2,76	2,01	1,46	3,25	26,36
розрахунками з оплати праці	49,98	140,95	283,43	414,84	1348,52	2,82	2,01	1,46	3,25	26,98
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	0,00	0,00	15,56	7,89	0,00	-	-	0,51	0,00	-
Інші поточні зобов'язання	5412,68	15502,90	10255,17	9693,13	3966,06	2,86	0,66	0,95	0,41	0,73
Усього поточні зобов'язання і забезпечення	5522,17	15761,55	10895,45	10650,60	6127,26	2,85	0,69	0,98	0,58	1,11
Баланс	5293,65	15753,06	11454,69	12251,03	15035,69	2,98	0,73	1,07	1,23	2,84

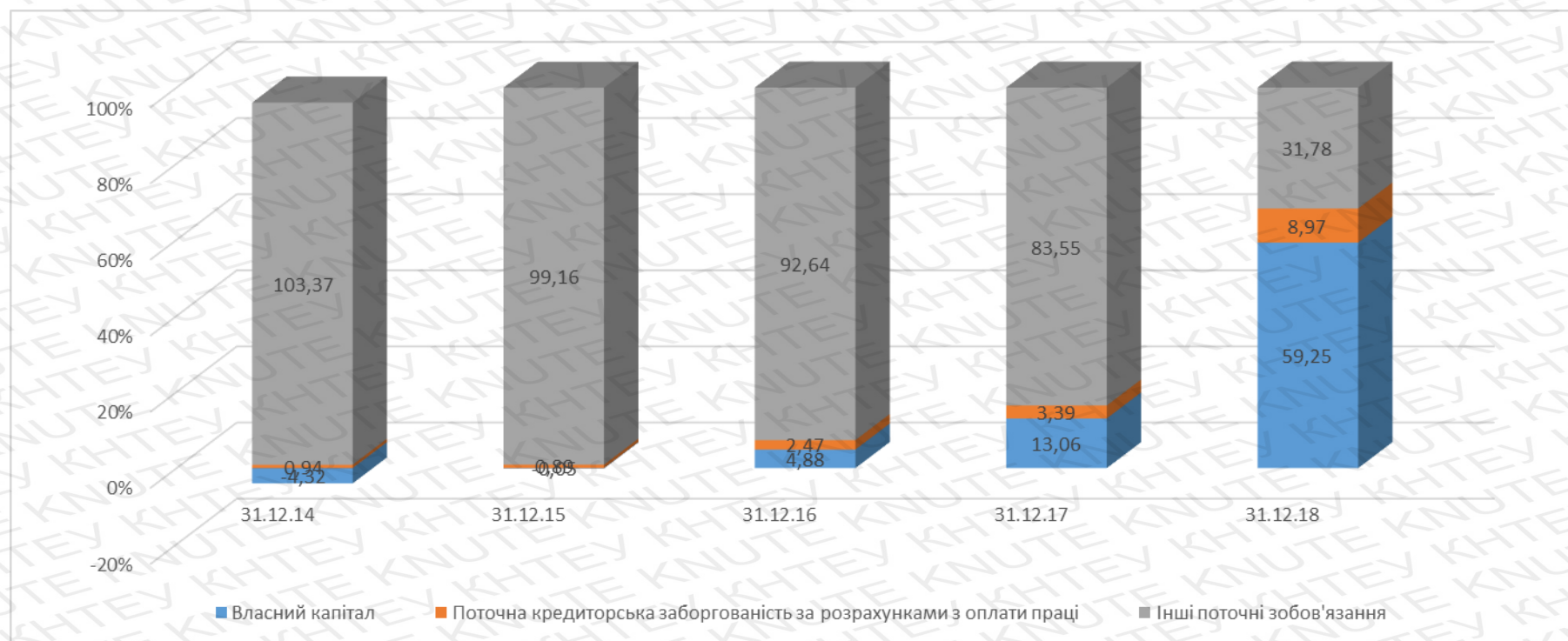

Рис. Д.1 Структура пасивів ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у 2014 – 2018 рр., %

Динаміка зміни обсягів експорту

ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у 2015 – 2018 рр., тис. грн.

Показник	2015	2016	2017	2018	Відносне відхилення			
					2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017	2018/ 2015
Експорт за видами послуг								
Деревина паливна	287,45	3802,80	3371,52	6648,96	13,23	0,89	1,97	23,13
Лісоматеріали	1353,55	12517,20	13467,13	22761,99	9,25	1,08	1,69	16,82
Деревина бондарна	499,34	5636,14	6871,08	7101,71	11,29	1,22	1,03	14,22
Усього	2140,34	21956,14	23709,73	36512,66	10,26	1,08	1,54	17,06
Експорт за країною-контрагентом								
Угорщина	397,33	5051,99	5795,12	8598,08	12,71	1,15	1,48	21,64
Польща	309,55	2444,27	2864,55	3885,86	7,90	1,17	1,36	12,55
Словаччина	431,60	4182,53	3951,90	6937,69	9,69	0,94	1,76	16,07
Усього	2140,34	21956,14	23709,73	36512,66	10,26	1,08	1,54	17,06

Динаміка зміни показників ефективності експорту паливної деревини

ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у 2015 – 2018 рр., тис. грн.

Показник	2015	2016	2017	2018	Відносне відхилення			
					2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017	2018/ 2015
Чистий дохід від експорту, тис. грн.	287,45	3802,80	3371,52	6648,96	3515,36	-431,28	3277,43	6361,51
Собівартість експортної продукції, тис. грн.	198,63	2546,74	2274,23	4135,66	2348,11	-272,51	1861,43	3937,03
Витрати на збут, тис. грн.	68,07	886,71	607,26	1088,74	818,64	-279,45	481,48	1020,67
Ефект експорту, тис. грн.	20,75	369,36	490,04	1424,56	348,61	120,68	934,52	1403,81
Коефіцієнт ефективності експорту	1,08	1,11	1,17	1,27	0,03	0,06	0,10	0,19

**Динаміка зміни показників ефективності експорту лісоматеріалів
ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у 2015 – 2018 рр., тис. грн.**

Показник	2015	2016	2017	2018	Відносне відхилення			
					2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017	2018/ 2015
Чистий дохід від експорту, тис. грн.	1353,55	12517,20	13467,13	22761,99	11163,64	949,93	9294,87	21408,44
Собівартість експортної продукції, тис. грн.	839,74	7837,02	7872,07	12564,65	6997,27	35,06	4692,57	11724,90
Витрати на збут, тис. грн.	321,20	3046,53	2361,05	4177,09	2725,33	-685,48	1816,04	3855,89
Ефект експорту, тис. грн.	192,61	1633,65	3234,00	6020,26	1441,04	1600,35	2786,26	5827,65
Коефіцієнт ефективності експорту	1,17	1,15	1,32	1,36	-0,02	0,17	0,04	0,19

Динаміка зміни показників ефективності експорту бондарної деревини

ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у 2015 – 2018 рр., тис. грн.

Показник	2015	2016	2017	2018	Відносне відхилення			
					2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017	2018/ 2015
Чистий дохід від експорту, тис. грн.	499,34	5636,14	6871,08	7101,71	5136,80	1234,94	230,63	6602,37
Собівартість експортної продукції, тис. грн.	320,00	3744,91	4323,01	4475,51	3424,92	578,10	152,50	4155,51
Витрати на збут, тис. грн.	112,33	1301,68	1512,84	1303,25	1189,36	211,16	-209,60	1190,92
Ефект експорту, тис. грн.	67,02	589,55	1035,23	1322,96	522,53	445,68	287,73	1255,94
Коефіцієнт ефективності експорту	1,16	1,12	1,18	1,23	-0,04	0,06	0,05	0,07

Додаток Л

Прогнозна фінансові результати ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у 2020 – 2022 рр. за умови реалізації наданих пропозицій (песимістичний сценарій), тис. грн.

Показник	Факт	Попередні дані	Прогноз			Абсолютне відхилення				
	2018	2019	2020	2021	2022	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	2022/ 2018
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	49990,76	37508,79	82774,65	182667,68	403112,32	-12481,97	45265,87	99893,03	220444,63	353121,56
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	27731,31	24419,17	51196,70	107337,91	225042,36	-3312,14	26777,54	56141,21	117704,46	197311,05
Валовий прибуток/збиток	22259,44	13089,62	31577,95	75329,77	178069,95	-9169,82	18488,33	43751,82	102740,18	155810,51
Адміністративні витрати	4108,22	2109,64	2579,37	3153,69	3855,89	-1998,58	469,73	574,32	702,20	-252,33
Витрати на збут	3864,95	3908,81	10824,14	26064,20	62761,82	43,86	6915,33	15240,06	36697,62	58896,87
Інші операційні витрати	2778,44	1331,35	1518,92	1732,91	1977,05	-1447,09	187,57	213,99	244,14	-801,39
Фінансовий результат до оподаткування	11507,83	5739,82	16655,53	44378,97	109475,19	-5768,01	10915,70	27723,45	65096,22	97967,36
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2120,09	1205,36	3497,66	9319,58	22989,79	-914,73	2292,30	5821,92	13670,21	20869,70
Чистий фінансовий результат	9387,75	4534,46	13157,87	35059,39	86485,40	-4853,29	8623,41	21901,52	51426,02	77097,65

Додаток М

Прогнозна фінансові результати ТОВ «ПОРТТЕХІНВЕСТ» у 2020 – 2022 рр. за умови реалізації наданих пропозицій (оптимістичний сценарій), тис. грн.

Показник	Факт	Попередні дані	Прогноз			Абсолютне відхилення				
	2018	2019	2020	2021	2022	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	2022/ 2018
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	49990,76	37508,79	82774,65	200934,45	443423,55	-12481,97	45265,87	118159,80	242489,10	393432,79
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	27731,31	24419,17	51196,70	118071,70	247546,60	-3312,14	26777,54	66875,00	129474,90	219815,29
Валовий прибуток/збиток	22259,44	13089,62	31577,95	82862,75	195876,95	-9169,82	18488,33	51284,80	113014,20	173617,51
Адміністративні витрати	4108,22	2109,64	2579,37	3153,69	3855,89	-1998,58	469,73	574,32	702,20	-252,33
Витрати на збут	3864,95	3908,81	10824,14	26064,20	62761,82	43,86	6915,33	15240,06	36697,62	58896,87
Інші операційні витрати	2778,44	1331,35	1518,92	1732,91	1977,05	-1447,09	187,57	213,99	244,14	-801,39
Фінансовий результат до оподаткування	11507,83	5739,82	16655,53	51911,95	127282,19	-5768,01	10915,70	35256,42	75370,24	115774,36
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2120,09	1205,36	3497,66	10901,51	26729,26	-914,73	2292,30	7403,85	15827,75	24609,17
Чистий фінансовий результат	9387,75	4534,46	13157,87	41010,44	100552,93	-4853,29	8623,41	27852,57	59542,49	91165,18